

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDÅN

LÄS —

SVENSKA FOLKET PÅ RESA

av

Fanny Alving

SÖNDAGSBILDER HEMIFRÅN

av

Ernst Manker

ETT SLOTT SOM ETT FURSTENDÖME

Hos Tysklands Medicéer

Modesida

Trädgårdssida

I DETTA N:R

DE
NYFÖRLOVADE
Grevinnan
Elsa Bernadotte
och fil. mag. Hugo
Cedergren

MAGNUSSON & SVENSSON,
FOTO

K R Ö N I K A

OM VACKRARE VARDAGSGRAVAR, SOMMARLOV OCH SOMMARKATTOR

JAG GÅR PÅ EN KYRKOGRÅRD UPPE i Helsingland. Högt gräs växer över alla gravar och dölja halvvägs lutande kors och förvittrade stenar. Det är kyrkogården lämnad åt glömskan.

Upptrampade stigar gå tvärs över gravkullar, som ingen längre vårdar. Det är naturligt att de levande glömma de döda, men allt är icke vackert, som är naturligt.

Den andra typen kyrkogårdar är vanligare, de välordnade gravarnas, de krattade sandgångarnas, de välklippta häckarnas kyrkogårdar. Korsen luta icke fallfärdiga, marmorduvorna ligga icke med trasig vinge i gruset vid stenens fot. Man kan läsa namn och årtal och man kan också utläsa, att här vilar en släkt, som icke är glömd av de levande.

En sådan kyrkogård är en hel berättelse; liksom varje människa är olik de andra, så har var och en sitt eget sätt att visa sin saknad, att hedra de döda. Eller att demonstrera sin egen makt och rikedom. Kyrkogården — Gottes Acker — är lika skiftande som guds levande värld.

Den nyaste tidens kyrkogård skulle ju icke vara lik varken den gamla förfallna eller den gamla personliga, välvårdade. Den skulle mest påminna om ett saligt preussiskt gardesregemente. Gravvårdar efter schablon. Ingen för stor och ingen för liten. Ingen för ful och ingen för vacker. Inga fantastiska utsvävningar, ingen sentimentalitet. Några garanterat prydliga standardtyper att välja på, var så god, men intet säreget.

Fastän jag, för min del, i liv som i död helst vill bli salig på min egen fason, så kan jag måhända, om jag anstränger mig riktigt förstå den arkitekteriska rätlinjiga själ, som skapade standardidén, men den egenomliga utvecklingen vad kyrkogården beträffar av principen medelskönhet åt alla den förbluffar mig.

Förresten förstår jag nog icke alls, hur jag än anstränger mig, idén med att knuffa in det mångskiftande livet i några stycken »medelsköna» former. Varje människa tänker, lever, älskar och dör på sitt vis — och tack för det — låt henne då klä sig, bygga, bo och sörja sina döda på sitt eget lilla vis. Fult eller vackert? Det beror på äktheten. Är uttrycket för t. ex. din sorg äkta, sätter du det vackraste du vet på din käras grav, så är vården rörande, vacker, om också alla gravvårdskultursexperter i världen säger att den är avskyvärd! Men återgåoms till den smakdrillade kyrkogården. Till platsen där man aldrig riskerar en urna med två knäppta händer och heller aldrig en avbruten marmorpelare med en murgrönsslinga, ändå mindre en krans av pärlor i en glaslåda med krucifixet eller den dödes porträtt i mitten. Och minst av allt ett kors av skära snäckor utlagda på mulen på fattigmans grav.

Utan två omålade pinnar i kors på de fattiges gravar och av skönhetsnämnden gillade vårdar på de övrigas.

Allt snyggt och pryddigt och välordnat. Funktionalistiskt. Välexercerat. Jo, jag tackar jag!

Den som varit tvungen att besöka Enskede skogskyrkogård kan berätta en annan historia. De garanterat sköna korsen och vårdarna ha verkligen ingen garanterat skön omgivning. Utan en alldeles ovanligt skräpig.

Så kan det gå, när människor inte ens i sin sorg få vara sig själva, utan tvingas att bekämpa sin egen smak och acceptera andras. Då mista de hågen för alltihop.

Förresten: underlig idé, det där, att en aldrig så vacker sak tål vid idelig uppprepning! En kyrkogård med en, eller fem eller tio eller kanske femtio av likartade, garanterat sköna vårdar, må så vara. Men en kyrkogård alltigenom homogen, utan personlig smak, utan överraskningar, utan temperament, sannerligen den blir inte roligare än en uppvisning i modern dans. Tvärtom ledsammare. Ändå mera monoton, mera trist.

Nej, hellre vill jag ha en aldrig så »ful» sten, som mina kära utvalt åt mig och som de finna vacker, än en av kyrkogårdsnämndens och arkitekternas och andra ovidkommandes klichéstenar, även om dessa äro aldrig så mycket garanterat sköna.

Min »fula» gravvård kan vara vacker också på en vanvårdad kyrkogård, där det höga gräset växer över alla de döda, men det vackrare vardagskorsen fordrar ordning och snygghet och välklippta gräsmattor. Slarvig funktionalism, är inte det contradictio in adjecto?

*

Då och då är någon framme och påtar på våra skolors långa sommarferier. Intet land i världen ger sina skolbarn så lång sommarledighet. Tre månader!

Och i sammanhanget viskas också om, att svenska skolor fasthåller vid den långa sommarledigheten mindre för barnens än för lärarnes skull. Det är lärarna som vilja ha ledigt. Och så bibehåller man de tre månadernas ferier, trots att intet land i världen har något liknande.

Men jag tycker, låt oss för en gångs skull vara svenska! Hålla på det specifikt svenska. Det är tack vare dessa tre månader som så gott som alla svenska stadsbor under sommaren bli lantbor. Det är tack vare den långa sommarledigheten, som så gott som alla svenska barn vet, vad det vill säga att leka på en grön äng, köra hästar i vall och bada i blått och rent vatten.

Bleve sommarlovet, som det pläderas för, inskränkt till kontinentens knappa sex veckor, hur många familjer skulle för den relativt korta tiden göra sig besvär att bryta upp från staden med barn och blommor och hund och hushåll och mojanger? Hur många skulle återkomma år efter år till stugan på ön, med barnens metspön, med båten, med aborrgrundet och svampstället?

Vore sommarferierna korta, fore väl svenska folket till badorter eller pensionat eller stannade i sta'n. Och de svenska barnen berövades den skatt av glada sommarminnen, den fond av andlig och lekamlig sundhet som umgänge med äkta natur skänker.

Skolan stoppar barnen med kunskaper ungefär som slaktgässen stoppas med mat, så fort de ha en stund ledigt, vips fylls den ut med skolarbete. Är det då inte innerligt väl att de tre långa sommarmånaderna lättja finns? Hur skulle barnen annars någonsin själva kunna ta några initiativ? Själva tänka, själva utpekulera något.

De långa ferierna är den svenska skolans förnämsta tillgång. Jag tror att det är tack vare dem, som alla svenskar, även inbitna rännstensungar, innerst inne gå och bära på intensiv kärlek till »landet».

Det vore hemskt om svenska stadsbarn bleve som den lilla från Londons slumkvarter, som när hon en gång fick komma på landet och såg en Maria nyckelpiga, ropade: Titta, titta, där flyger en vägglus!

*

En fru, jag känner, har beklagat sig för mig över att hennes jungfru går likt Greta Garbo. Frun anser det tröttsamt, att ideligen vara omgiven av ormligt slingrande jungfru och hon påstår att hennes gäster lida av att bli serverade av en imitation av filmdivan. Frun undrar vad hon skall göra: säga åt flickan att rakna till eller säga upp henne.

Ingendera delen, tycker jag. Möjligen inte själv sträva att bli lik en adertonåring, när man är trettiofem. Och inte klä sig efter pariserjournaler, när man är svensk tungviktare.

Ty jungfrurna göra, som borta de lärt. Om den s. k. överklassen sökte sina ideal en bit från Hollywood eller pariserrevyerna så är det möjligt, jag säger bara möjligt, att den s. k. underklassen (farligt ord!) också gjorde det.

Förresten tycker jag det är festligt att se bondtöserna gå efter kossorna med Greta Garbo-sving på lilla bakdelen. Festligare än att se för feta fruar i för smala kläder, för gamla damer i för unga kläder.

*

Slutligen ett ord om katter! Lämna icke edra sommarkatter kvar på landet, när ni själva resa till sta'n. Kan ni icke ta dem med, så låt döda dem. Det är grymt att låta kissen, som intet ont gjort, långsamt pinas ihjäl.

Buddisterna tro att mördare efter döden bli vägglöss. Var därför inte så säkra, tänk om kattplågarer bli katter på andra sidan. Katter som lämnas att svälta ihjäl —

Vagabonde

Både kameran
och filmen
bör vara
av märket

KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,
framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

En svenska och tre amerikanskor. Fr. v.: fil. d:r Karin Kock, Miss Lena Madison Phillips, Mrs. Brockway o. Mrs. Harrison, amerikanska ministerns maka.

DAMERNA AV DEN GODA VILJAN

YRKESKVINNOR FÖRENER EDER!

EN AMERIKANSK PAROLL OCH ETT CELEBERT BESÖK.

EN AMERIKANSK FÖRFATTARINNA påstod nyligen, att kvinnor skulle nå mycket längre i sitt yrke, om de inte läte sig nöja och slog sig till ro. En plats, som för mannen bara är en station på vägen mot framgången, blir lätt för dem det högsta de kunna önska.

Men denna amerikanska skulle just nu kunna bli beslagen med osanning. Den samling av hennes landsmaninnor, som kommit på besök till oss i Stockholm, är utmärkt ägnad till att bevisa en motsatt tes. Man blir verkligen imponerad av dessa 27 damer från U. S. A:s alla vinklar och vrår, av deras framgång, duglighet och energi. De äro på samma gång så pittoreska med alla sina yrken, som för bara en 30 år sedan även i Amerika skulle varit otänkbara för en kvinna. Och nu finns det en sammanslutning av 55,000 yrkes- och affärskvinnor, alla i gång med den amerikanska berömda optimismen och farten, som vi gärna ville efterlikna. Föreningen heter *The National Federation of Business and Professional Women's Clubs*, och den har funnits till i tio år. Men först i fjol kom man på den lyckliga idén med *The Goodwill Tours*. Yrkeskvinnor i alla land förenen eder! skulle man kunna sätta som deras motto. *BWP*, som är förkortningen av det långa, ohanterliga namnet, har räknat ut, att gemensamma intressen mellan yrkeskvinnor måste finnas inte bara inom deras eget land utan även hos andra länders kvinnor. Samma problem, samma mål, varför inte lära känna varandra, räcka varandra handen, hjälpa varandra? "Ät människorna en god vilja."

Och nu har en del av de farande damerna av den goda viljan kommit hit på en blixitvisit, en annan del besöker England och kontinenten och så småningom mötas båda sektionerna i Paris före hemresan i september.

Vi sade, att de amerikanskor, som varit våra gäster här för två korta dagar, hade något både imponerande och pittoreskt för våra ögon. Att se dem samlade måste sätta vår fantasi i rörelse.

Här är först och främst ordföranden miss

Stockholm har i dagarna haft besök av en samling amerikanska yrkeskvinnor med ett annat mål än vanliga turister. De ville både laga och ge. Först få lära känna yrkeskvinnor i vårt land och så knyta förbindelser som kamrater med dem. Här ges en skildring av det celebra besöket, som bör uppmärksammas av oss svenska kvinnor.

Lena Madison Phillips, affärsadvokat i New-York med sitt kontor i den största och för resten den elegantaste av alla skyskraporna 'downtown' Woolworth Building. När man hörde henne tala vid lunchen på Hasselbacken fick man ett starkt intryck av målmedveten idealism. Hon hade den anglosaxiska gåvan att forma sina meningar elegant, säkert och träffande. På samma gång visste man, att här stod en högt betrodd, framstående kvinnlig representant för den stora amerikanska nationen.

Vid lunchen på Hasselbacken hade samlats en del svenskor, som kunde ha något att ge de resande damerna. Fröken Kerstin Hesselgren, fröken Ingeborg Walin, fil. doktor Karin Kock, den framstående nationalekonomen, fru Karin Fjällbäck-Holmgren, advokaten friherrinnan Ruth Stjernstedt för att nämna

några namn. Och vi tänkte ovillkorligen: om en samling svenska yrkeskvinnor skulle resa ut från vårt land, behövde vi inte heller skämmas för dem. De skulle t. o. m. kunna verka lika stimulerande på utlandets fantasi som dessa främlingar på vår.

Kanske den mest främmande, den mest fantasibetonade av alla var Mrs. *Elizabeth Brockway* från New Orleans, Louisiana. Hon äger och leder själv ett bomullsplantage på 600 acres och hon är mycket intresserad av svinavel. Det låter inte så romantiskt, det sista. Men hennes egendom har gått i släkten sedan 1700-talet och hon är avkomling av indianflickan Pocahontas, som räddade en engelsk kaptan Smith från hennes stams grymhet. På Mrs. Brockways plantage bo ännu avkomlingar av de neger-slavar, som hennes morföräldrar ägde. Allt i Sydstaterna var inte som i Onkel Toms stuga. Det fanns också goda slavägare med belättna negerer. De svarta äro så införlivade med familjen, att de ta namnet Brockway. En glimt av dessa avlägsna trakter, lika främmande för de flesta amerikaner som för oss, ger Mrs. Brockway. Liten och graciös rör hon sig bland de många germanska och anglosaxiskt betonade av hennes landsmaninnor som en fransyska.

Det finns öden av ett helt annat slag, som man möter i samlingen. Mrs. *Keller* från Indiana är en av cheferna för en stor försäkringsfirma och speciellt intresserad av hur man i Sverige ordnar fastighetslån, eftersom hennes firma också sysslar med den branschen. Miss *Keller*, som är en dam i trettioårs åldern, började sin bana med att sköta en telefonväxel.

Miss *Claus*, som ser så ung och oprövad ut, är bankdirektör och Miss *Havener*, allestädes närvarande, är chefredaktör för klubbens förträffliga tidskrift, *The Independent Woman*.

Skulle vi börja anföra siffror kunde nog flera damer uppletas, som stå i spetsen för miljonföretag, millioner i dollars naturligtvis.

(Forts. sid. 878.)

Miss Helen Havener, journalist och allt i allo.

O, så gott!

MAMSANA

(Tomtens majspreparat)

för delikata puddingar, krämer och andra efterrätter. Pris 65 öre.

S V E N S K A F O L K E T P Å R E S A

S A M T A L E F T E R S T O C K - H O L M S B E S Ö K

Maja X. (Fanny Alving) har gott korn på svenska folket och ger oss följande skildring av detsamma.

HERR KARLSSON, FRU KARLSSON, Kalle Karlsson, Viola Karlsson, Morfar och Mormor, som varit i Stockholm för att titta på stan.

Morfar: (Efter en stunds tystnad.) Det var allt dumt, att vi inte hann att få si Nationalmuseum också.

Fru Karlsson: Där ska det visst bara vara tavlor och byster. Inte för att jag har sitt'et, men di säger det.

Morfar: Jansson sa, att han hade sitt'et, och han tyckte, det var grannt. Jag tycker, det ä lite snopet att komma hem och inte ha sitt, vad Jansson har sitt.

Mormor: Och hon sen. Hon, som alltid ska ha Jansson ett strå vassare än alla andra. Det hade varit riktigt bra.

Fru Karlsson: Säj, att vi har sitt'et.

Morfar: Inte kan en väl stå direkt å ljuga.

Fru Karlsson: För Janssons? Jo, vet ni, det skulle då jag kunna.

Mormor: Ja, jag med, för det vore då knapast å ljuga. Janssonskan, som ljuger som en häst. Hon säger, att hon har sitt prinsessan Astrid. Men jag frågar, var skulle hon ha sitt'na? Janssonskan, som aldrig har varit längre än till Örebro.

(Paus.)

Mormor: Det ska allt kännas eget å vara prinsessa.

Fru Karlsson: Det ä nog bra tvunget. Fast bra, det har di.

Mormor: Men Astrid, hon kan både laga mat och tvätta, det stod i tidningen.

Fru Karlsson: Kan, ja, men det ä väl inte ofta, di står i tvättstugan, när di ä kronprinsesser. Jag förstår inte, vad di ska kunnat för.

Viola: Jag tycker, det skulle vara livat att vara kronprinsessa och få stå och tvätta. Tvätta, som ä så skojigt.

Morfar: (Som suttit i tankar.) Ja, men vi har sitt stadshuset, och det har inte Jansson sitt. Det ä femton år sen han var i Stockholm.

Mormor: För femton år sen fanns det väl inte mycket å si. Utom slottet förstås.

Fru Karlsson: Men å propos si, så såg ni aldrig Emil Andersson, ni, när han kom hem i morse. Han var så solbränd, så han var svart. Och det på bara åtta dar.

Mormor: Var hade dom varit?

Fru Karlsson: Dom hade haft båten och legat ute på sjön. Sex mil hade dom farit, och hela båten var full med mat och pilsner.

Mormor: Är inte Emil nykterist? Jag tyckte, det var nån, som sa det.

Fru Karlsson: Det ä allt om morgnarna, det.

Mormor: Att ligga på sjön i åtta dar, det vore allt roligt.

Morfar: Ja, har en mat och pilsner, så.

Mormor: Jag har alltid tänkt, att det skulle vara roligt att ha en motorbåt.

Morfar: Vi bor ju två mil från sjön.

Kalle: Tänk, om mormor hade en bil.

Mormor: Nej, usch vale. Nog för det kan vara bra å ha bil, men kan nån förstå, varför di alltid ska vrålåka? Nej, men en liten behändig motorbåt —

Morfar: Te åka i potatislandet med?

Mormor: (Arg.) En kan väl få tala, fast en inte bor ve sjön.

(Paus.)

Fru Karlsson: Om en tänker på det, så har ni hört att Sofi i Svinåker har blivit pingstvän?

Fotografera Era småttingar

när de äro sysselsatta i lek och sänd in fotografierna till Iduns amatörfototävlan. Första pris kr. 50:—, andra pris kr. 25:— och tredje pris kr. 25:—. Dessutom honoreras varje införd bild med kr. 5:—. Fotografierna prisbedömas av d:r Goodwin i samråd med red. Bidragen skola — försedda med namn och adress och åtföljda av returporto, om återsändande önskas — vara Idun tillhanda före den 15 aug. och sändas under märke "Lekande barn".

Herr Karlsson: Har hon? Ja, det kunde hon behöva.

Fru Karlsson: Var lugn för det, men det ä nog bara för att få prata. Dom lär ju prata, ända tills dom trillar omkull.

Herr Karlsson: Men ska hon tala si så där, så får hon väl inte låta som hon brukar.

Fru Karlsson: Nej, men dom säger, att hon ska vara aldeles märkvärdigt omvänd.

Herr Karlsson: Och jag säger, att hon ä nog inte vackrare på avigsidan.

Fru Karlsson: Nej, men hon lär vara så omvänd, så hon kan inte läsa tidningen. Och följetånger, som va hennes liv. Men ho lär ha stått opp och sagt: "Farväl, Allers! Farväl Allt för Alla!"

(Paus.)

Morfar: (Begrundande.) Nå, men det här Stadion, fanns det för femton år sen, tro?

MAJA X.

HOTELL NEPTUN

Tel. Namnanrop.

Goda rum med telefon från Kr. 3:—.
Trevliga klubbрум.

GÖTEBORG

Vid Lilla Torget.

Fullständig restaurant.
Förstklassigt bord.

Liptons Té

LIPTON

är och förblir
det bästa.

är världens största och
förmämsta Téfirma.

Studenten sitter på slättermaskinen.

Söndagsfrid vid strandens alar.

SÖNDAGSBILDER HEMIFRÅN

VARFÖR SAKNAS VARDAGSBILDERNA I AMATÖRALBUMET?

DET ÄR MED ETT GAMMALT AMATÖRALBUM som med minnet. Det rymmer mest söndagsbilder. I synnerhet, om det är hemifrån fars gård.

Söndagskläder, vackert väder och leende idyll! Och dock var livet därhemma på fars gård som annorstädes mest allvar, vardagskläder, slit och släp. Högst en sjundedel av veckan var söndag.

Här har jag en gammal söndagsbild från avtagsvägen, med gården badande i soldiset i bakgrunden. Och över frontespisen svajar flaggan i topp. På ena vägkanten i förgrunden poserar hemmasonen (förf.) i sin gåbortkostym. Han sträcker upp sig och sätter handen i sidan. Och solen blänker från skärmen på den nya mössan, som det stod "Storkyrkobrinken" i. På den andra vägkanten sitter i gräset kusinen från Amerika, bländande vit och fin. Och blomsterrabatten på hennes hatt överglänsar mångfaldigt alla de blyga blomorna på dikesrenen.

Bilden är rar. Aldrig varken förr eller senare har den fina kusinen från Amerika suttit

Varför saknas vardagsbilderna i amatöralbumet? frågar förf. och gör en stämningsfull skildring av sitt fädernehem kring frågan.

där på vägkanten... Men varför har jag inte en enda bild på den vägen med hemmasonen och hans fader knogande till och från åkern?

I bersån under den stora granen sitter kära bror och söta svägerskan, vilka övertagit gården, sedan den äldre hemmasonen givit sig ut och far blivit gammal. Den som ser bilden vill gärna tro, att så sitter det unga paret uppsträckt och drömmer dag ut och dag in. Och dock var det blott en helt liten stund, medan jag ställde in kameran. Exponeringstiden var, vill jag minnas, en tjugofemtedels sekund... Det blev kaffe sedan i bersån under den stora granen. Men först måste visitkorten från kråkor och sparvar skrubbas bort från bord och bänkar med skurborste. Så länge se'n var det sedan sist. Min bror och svägerska har annat att göra än att sitta i bersån och drömma. Men från deras dagliga gärning finner jag så få bilder i mitt album.

En annan bild doftar det nyslagen klöver om — en ljuvlig, berusande doft, om den ock stundom blandades med en bouquet de stall, när Sylva eller Daisy lyfte på svansen. Studenten sitter på slättermaskinen, och det var söndag för honom mitt i söckna vecka. Han körde en skår runt fältet, och denna enda skår blev förevigad. Utan kragen och den vita mössan hade han tidigare kört slättermaskinen i tolv år. Men det var det ingen kamera som såg.

Nedanförlägg flyter älven (Göta älv). Där ligger en rad ekor, bundna vid strandens alar. En söndagsbild! På vardagarna finner man de små farkosterna vid det larmande båtvarvet på andra sidan älven. På kvällen komma de lastade med trötta arbetare, svarta av sot och smörjolja, röda av mönja och klasshat. Men nu gå gubbarna i söndagsrena skjortärmar hemma hos gumman i de små stugorna uppe i backarna. Och ekorna ligga i soldis och söndagsfrid vid strandens alar. —

Mor älskade blommor och allt vackert... Jag har blott en enda bild av henne, och det

är en söndagsbild. Hon står framför den soliga gaveln och pysslar om sin kaprifol. Men mor stod även vid spisen och tvättbaljan, hon satt vid väv och symaskin, och hon hade hundrade vardagsbestyr. För intet av allt detta inställdes en kamera... Men då jag nu blott har en enda amatörbild av mor, är jag glad åt att det är en söndagsbild. Ty mor hade en söndagssjäl mitt i vardagslivet.

Nog är det lyckligt, att minnet helst dröjer vid söndagsbilderna. Men jag skulle önska, att mitt album bevarade fler vardagsbilder. Ty det har varit mycket vardag, och det är tack vare vardagen som söndagsbilderna äro så vackra.

En herre kom från stan och gick en hel sommar och led av spleen. Far såg felet: — Han har söndag varenda dag, därför är han som han är... Vad vore söndagen utan söcken!

Fast vi bond- och drängpojkar ville helst säga: — Vad vore allt vardagslit utan lördagskvällen och söndagen!

ERNST MANKER.

I bersån under stora granen...

Mor pysslar om sin kaprifol...

Kobbs Äkta Kinesiska Théer
Obs! Lilafärgade etiketter.
Peking * Canton * Hongkong

Rekommenderas av Herrar Läkare.

NÄR KAMMARJUNGFRUN VAR GÅRDSKARL

ETT PIGKONTRAKT OCH EN KUNGLIG HÄNDELSE.

Fru Lydia Kinberg.

FRU LYDIA KINBERGS LILLA gestalt är rak och siratlig, hennes hår med stenkolskammen i är nätt och jämt grått. Vem skulle tro att hon nigit för en person från tredje Gustafs dagar!

Men det har hon. Hennes mors gamla lärarinna, välborna fröken Katharina Elisabeth Wennerstierna, som dog vid 90 års ålder brukade komma till hennes hem åtminstone en gång om året, för att betala sin årsinackordering. Hon hade nämligen förmånen att få hämta mat för sig och sin piga året om i köket hos järnhandlaren, lilla Lydias föräldrar. Fru Kinberg var hela 11 år, när den gamla fröken dog, så hon minnes henne alldeles utmärkt. Inte för att det var någon vidare fest när gumman kom, då hon var i antågande fingo alltid flickorna sätta på sig tunna skor och öva sig i att niga vackert och stänga dörrarna ljudlöst. Fröken Wennerstierna var mycket noga med sådant, hon hade haft Karlstads finaste flickpension, där eleverna fått lära sig gå, sätta sig och dansa vackert och fått ett glas vatten och en äppleklyfta vid sängdags för att de skulle få vacker hy.

Denna fröken Wennerstierna var för resten ett ordningsmönster i allting. I sitt hus brukade hon, utom sin piga, ha ett faktotum, som hade att sköta en kombinerad kammarjungfru- och gårdskarlsbefattning. Denna och Fröken hade kontrakt sig emellan, ett verkligt redigt och detaljerat kontrakt. Fru Kinberg har det i original ligande i sin chiffonier och så här lyder det:

”Hon skall hämta min mat alla dagar då jag det vill, gå något annat ärende, hämta mina aviser och gå bort med dem. Bära upp så mycket vatten jag behöver, hämta min mjölk, sopa gatan från trappan till bron, öppna mellandörren och tillbaka då någon ringer, och hon är hemma; vara hemma då min piga följer mig bort eller hämtar mig hem. — Skura mina fyrugnsgrjtor med lock en gång varje månad mot en halv skilling stycket. Skura hennes nåds (fröken Wennersternas mor levde då ännu) kammare alla lördagsmorgnar samt tillika köket, köksförstugan samt lilla golvet nedanför stentrappan en gång i månaden; sopa hennes nåds kammare, köket och förstugan alla dagar. Handla åt mig om marknaderna. För detta får hon bo husfritt, koka med samma ved då min piga kokar, men likväl hushålla med veden. Se vid samma ljus som min piga

Fru Sara Nygren.

Det är icke ofta man träffar en gammal dam, som så livligt kan berätta scener från flydda tider som fru Lydia Kinberg och därför har Idun nedskrivit hennes skildring, vari presenteras två roande kvinnotyper. Kanske Iduns läsarinna också kunna berätta några minnen av intressanta kvinnor, sänd då in dessa skildringar till redaktionen.

om qvällarna, nyttja mina kokkärl, även mina sängkläder med villkor att hava dem ut att vädras varje söndagsmorgon och då sopa ur sin bänk, så att den blir fri från allt damm; vara hemma de söndags-eftermiddagar den stund jag lovar min piga att vara ute. Sopa gården fri från löv, stickor och bark, vår, sommar och höst. Skåta väg från gården till vattenbärning och till luckorna om vintern. Gå till kyrkan då min piga ej går dit. — — — Vara med då brandsprutorna skola probas och då bära hem så mycket vatten som behöves, detta senare mot två skilling i timmen. — — — Dessa tjänster har Lina utträttat och vilka jag nu fordrar att de bli lika väl utträttade. Även tillsäger jag att hon skall vara noga med eldens vårdande och tillåter jag ej lysning med stickor utan därtill får begagnas ljus i den så kallade tennstaken, mot detta bekommer hon som jag nu både skriftligen och muntligen lovat. Vara hemma precis klockan tio om kvällarna.”

Fru Kinbergs mor hette Sara Nygren och var, som nyss nämnts, gift med en av Karlstads borgarpampar, järnhandlare Nygren. Denne satte en gång om året sin glada fru och sina båda döttrar i sin stora resvagn och for med dem först till Eskilstuna, där han gjorde affärer med järngrossörerna och sedan till Stockholm, där man ekiperade sig och roade sig några dagar. Man bodde under Stockholmsbesöket på Rydberg — i nedersta våningen, fru Sara sov nämligen aldrig någon trappa upp sedan hon varit med om den stora branden i Karlstad.

Fröken Wennerstierna.

Fru Nygren var känd i hela Värmland för sitt goda hjärta och sin kvicka tunga. Det förra gjorde att hon omfattade hela världen med stor välvilja och propo- nerade tantskap till höger och vänster. D. v. s. de flesta sade väl efter tidens sed moster, så att fru Nygren nämndes till slut av hela stan rätt och slätt för »moster Sara». På sina håll gjorde man sig en liten smula lustig över fru Nygrens redobogenhet att lägga bort

titlarna med folk, men det visste hon av och tog det inte alls tragiskt.

Så inträffade en stor händelse för Karlstad. Kronprins Gustaf, Värmlands egen hertig, kom dit. För att fira honom ställdes det bl. a. till en stor bal för honom på Frimurarelogen, dit stadens honoratiore och de dansanta damerna med hjärtat i halsgropen församlades. Fru Nygren var naturligtvis självskrivnen. Och se, med henne dansade kronprinsen två varv i promenad-polonäsen, medan han med alla de övriga bara dansade ett!

Men det var inte nog med det. Han pratade med »moster Sara» också — eller kanske det var hon som pratade — men både hon och kronprinsen skrattade hjärtligt åt något, som ingen annan kunde höra vad det var.

Nyfikenheten var oerhört stor i Karlstad, vad kunde kronprinsen och fru Nygren haft att skratta åt tillsammans? Några ondgjorde sig över den där järnhandlare-frun, som inte hade en droppe blått blod i ådrorna men som alltid var den som hade roligast. Och det unga sköna kvinnliga Karlstad suckade: »Tänk, två varv med den ståtliga kronprinsen! Lyckliga tant Sara!»

På nästa supé blev den sistnämnda intervjuad. I det längsta var hon tyst och hemlighetsfull men slutligen tog hon en ung man i Karlstads rådhusrätt lite av-sides.

»Jag skall tala om 'et för dig», sade hon, »men du får inte sprida ut 'et. Han bad att få säga tant!»

Nu var förhållandet det att den unge

(Forts. sid. 876.)

K. Anderson Kaffeserveris, största urval.

Hovjuvelerare.

Operahuset.

5: -

Ett gediget och billigt praktverk
Carl Larssons: Svenska kvinnan genom seklen.
Rekv. direkt fr. Iduns Exp., Sthlm. Fraktfritt Kr.

5: -

DANSÖSENS PORTRÄTT

AV VLADIMIR SEMITJOV.

FRAMFÖR DEN GAMLE LUMPSAM-laren, som bar det stolt klingande namnet Roland de Fleur, stodo tvenne äldre herrar; den ene var greve Robert Devigny, den andre var hans vän, journalisten Maurice Clereau. De bägge herrarna tycktes ha mycket roligt åt de svar den gamle lumpsamlaren gav på deras frågor.

— Egentligen ha vi kommit till de här trakterna för att få träffa madame Suzanne Renaudel. Ni har ju reda på var hon bor? Eller kanske vill ni visa oss vägen dit.

Roland de Fleur var ingen vanlig parisisk lumpsamlare. I sin societet av apacher och annat löst folk spelade han en långt viktigare roll och var betydligt mera högaktad än greve Devigny i sina kretsar. Lumpsamlaren var strängt taget bland samhällets olycksbarn ett slags aristokrat med sina levnadsregler och traditioner. Därför föreföll han inte alls imponerad av dessa bägge fina herrar. Utan att ta pipan ur munnen, muttrade han:

— Jaså, ni vill träffa madame Renaudel? Han teg en stund, så sade han: — Vad är ni för ena då?

För ett halvsekel sedan hade Suzanne Renaudels namn på ryktbarhetens vingar burits över hela Paris. Hon var dansös och uppträdde i Montmartre, en lång tid utgjorde hon Moulin Rouges förnämsta attraktion. En rysk storfurste friade till henne, amerikanska miljonärer erbjödo henne sina namn och sina pengar. Ett av stadens elegantaste ekipage var hennes. Men hon var en äkta Parisflicka, hon kunde inte skiljas från trakten, där hon vuxit upp... Hon var ung och vacker, alla herrar firade henne, alla damer avundades henne... Ett leende av henne värderades till tusentals francs. Ofta var hon hedersgästen på fester, som anordnades av konstnärer och skådespelare. Men varje gång återvände hon hem till det lilla huset i utkanten av staden, och när hon kvällen därpå skulle bege sig till restaurangen, där hon uppträdde, klagade hon för modern över hur tungt och trist det var att leva. Hon var ej tillfredsställd med de triumfer hon firade; hon visste hur lätt det var att vinna människens kärlek, och hon överskattade

ej sina segrar. Hon längtade att få träffa en människa, som hon kunde sätta värde på. Men aldrig råkade hon någon, som motsvarade hennes fordringar; och så småningom, allt eftersom hon åldrades, slutade man tala om henne. Hennes mor dog, men hon bodde fortfarande kvar i sitt lilla hus. Då och då sålde hon ett smycke för att kunna leva.

— Ni sade att ni ville träffa madame Renaudel? upprepade lumpsamlaren, i det han ännu en gång mätte de bägge herrarna med blicken. — Vet ni av, att madame Renaudel är över sjuttio år?

— Det vet vi, min gode man. Vi var en gång mycket goda vänner till henne.

Längs de trånga, smutsiga gatorna i denna fattiga stadsdel lågo grå, dystra hus, somliga nästan fallfärdiga. Ur flera fönster tittade nyfikna huvuden ut med undran över dessa fina herrar. Greve Devigny blev irriterad över mannens tröghet.

— Ni får naturligtvis betalt för besväret, sade han.

Lumpsamlaren tycktes inte nämnvärt stimulerad av utsikten till extraförtjänst.

— Det är inte sagt, att hon tar emot er, sade han. Förresten bor hon här i närheten, tillade han efter en stunds tystnad. Om herrarna väntar ett tag, så skall jag höra efter. Vad heter ni då, så jag kan tala om för henne, vilka ni är?

De bägge herrarna uppgåvo sina namn, var-efter gubben gick in i en närliggande tvärgränd utan att göra sig någon brådska. Efter en kvart återvände han och vinkade åt greven och hans följeslagare att komma. Nu föreföll han vara rätt nyfiken på deras ärende.

— Jaha, ni var gamla bekanta till madame Renaudel, sa ni. Jag förstod det. Annars är det inte många som frågar efter henne numera. Hon har det inte för fett, ska jag säga. Kanske det är meningen att hjälpa henne?...

Höns och gäss promenerade omkring i gränden bland smutsiga ungar, som lekte under förfärligt oväsen. Här och där i portgångarna stodo typer, som greven och hans vän inte skulle velat möta här efter mörkrets inbrott. Till slut stannade gubben framför en dörr-

öppning, genom vilken man otydligt skönjde en trappa.

— Här är det, sade han och sträckte fram handen för att mottaga sin belöning. Greven lade en franc i den, men när lumpsamlaren fortfarande höll den utsträckt, lät han den följas av ännu en franc, varpå fingrarna blixtnsnabbt slötos om slantarna.

— Om ni har något att prata med henne om, sade den gamle utan att tacka, så får ni allt bjuda henne på ett glas vin, för hon har litet svårt att röra tungan annars.

I detsamma syntes madame Renaudel själv i trappan. Det var en liten hopsjunkun gumma med rödkantade ögon, liksom om hon gråtit mycket... Greve Devigny tog baksteg, när han fick se henne. Detta var alltså den skönhet, vars namn var på allas läppar för femtio år sedan. Om hon bara velat, så skulle hon kunnat leva furstligt alltjämt... De gingo nu snett över gränden nedför trappan till en källare, där det enligt en skylt serverades mat och vin.

Gumman drack både två och tre glas, innan de fingo ett ljud ur henne. Plötsligt tog hon ur väskan fram en dosa och började pudra sina skrynkliga drag, under det hon såg sig i en liten spegel, som också förvarades i väskan. Hennes rörelser vittnade om gammal vana, men det verkade på en gång löjligt och hemskt att se denna skugga av en människa uppträda på detta sätt. Greven tog sin vän i armen och viskade:

— Är det möjligt, att jag är lika gammal som den där gamla häxan?

Han mindes henne från fordom... För hennes skull hade greve Devigny en gång ådragit sig ett köttår i skuldran, när han duellerade med en rival om hennes gunst. Det var hon, som varit hans hjärtas drottning, vars kärlek han hoppats vinna...

Vad tiden ilat fort undan! Och vad den farit hårdhänt fram med henne... Den gamla hade tömt sitt femte glas, och nu talade hon självmant utan att man behövde fråga. Clereau ledde samtalet in på en konstnär, de Marro, om vilken han skulle skriva en artikel

Ill. G. Nordblad.

(Forts. sid. 878.)

Ekströms **Fästmjöl**
Örebro Kem. Tekn. Fabrik

E T T S L O T T S O M

H O S T Y S K L A N D S

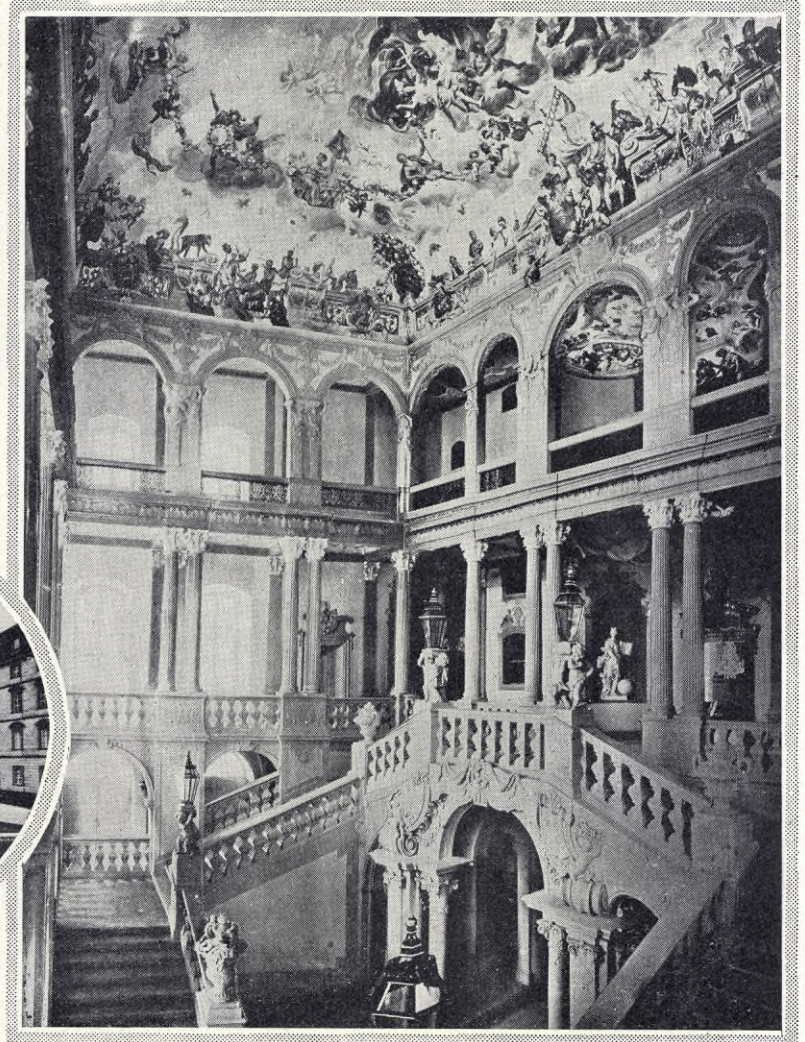
Greve Erwein von Schönborn-Wiesentheid.

Grevarna Friedrich Karl och Rudolf.

Slottet Pommersfelden.
T. h.: Trappuppgången i Pommersfelden.

AUTOMOBILEN GLIDER SAKTA fram genom det bördiga och vackra norra Bayern. Vi lämna det av vinberg omgivna Würzburg med den stolta fästningen Marienberg, som Gustav Adolfs trupper under trenne år höllo besatt. Efter den betan byggde furstbiskop Johann Philipp von Schönborn en ring nya bastioner kring fästningen och gjorde den, efter den tidens begrepp, ointaglig. Nu står den där som en jättevakt över gamla minnen, över Gustaf Adolfs möte med Regina von Emmeritz och över de otaliga stormar, som sedan 1600-talet gått fram över frankernas land. En annan furstbiskop von Schönborn, Friedrich Carl, byggde i början av 1700-talet Würzburgs praktfulla rokokoresidens med dess världsberömda trappuppgång och kejsarsal och snart sagt vid varje steg i Würzburg stöter man på konstverk, skänkta av ättens medlemmar. Och vart man än kommer från Donau till Rhen och Main berättas ännu i dag åttahundra prunkande slott, praktfulla rokokokloster och barockkyrkor, om ätten Schönborns "Bauwurmb", om dess konstförstånd, rikedomar, dess flera sekler långa mecenatskap och sociala intressen. De goda, glada och kultiverade frankerna tala också med samma tonfall om ätten Schönborn som en italienare använder, då han nämner släkten Medici. Den mäktigaste och kanske även intressantaste av familjen Schönborns medlemmar var riksärkekanslern, kurfursten och furstbiskopen Lothar Franz von Schönborn (1655—1729). Han var i än högre grad än hans fränder anfäktad av familjens »Bauwurmb». Bland hans hundratals byggnadsverk är slottet Pommersfelden, där den frankiska ättens nuvarande huvudman, greve Erwein von Schönborn-Wiesentheid resi-

"Tysklands vackraste privatslott", vem vill inte gärna göra en titt inom dess murar? Fru Gerda Marcus skildrar här dess skatter och vi tro, att våra läsare gärna vilja höra om dem till omväxling med svenska slott och herresäten.

derar och dit det älskvärda furstparet inbjudit oss.

Schloss Pommersfelden kallas med rätta »Tysklands praktfullaste privatslott» och där uppehållas ännu ätten Schönborns gamla traditioner, vilka först och främst följa regeln, att adel och rikedom förplikta. Den nuvarande fideikommissarien förfogar sannerligen ej som en av hans förfäder, Hugo Damian von Schönborn, i början av 1800-talet, över 2 städer, 14 köpingar och 312 byar, oerhörda områden i Tyskland, Österrike och Ungern med inalles 81 tusen invånare och har ej heller rätt att prägla egna mynt, att enväldigt regera och skipa rättvisa inom sina domäner eller att dubba adelsmän. Men han har av sin förfader, greve Hugo Damian, ärvt släktens kärlek till konst, vetenskap och gammal tradition. I sin strävan att bevara dessa traditioner har han en ovärderlig hjälp i sin maka, som är född prinsessa Ruffo della Scaletta och som i sin tur ärvt de konstnärliga och kulturella intressen, vilka sedan 1200-talet utmärkt hennes förnäma italienska ätt.

Men med de verkliga ädlingarnas anspråkslöshet undviker greveparet von Schönborn i mesta möjliga mån all yttre pomp. Greven sätter helst ett enkelt »doktor» framför sitt namn, men talar ej gärna om sina förtjänster som internationellt berömd vetenskapsman såväl inom radium-

forskningens som på den gamla konstens och bibliografiens områden. Däremot tar han dagligen, då han även är skicklig läkare, emot sina underlydande, vilka — naturligtvis gratis — få läkarevård av honom. Likå litet talar han om det försynta sätt varpå han och hans maka utöva mecenatskap. För, då familjens rikedomar verkligen voro omätliga och ännu ej delade, sände herrarna av Schönborn sina sändebud runt i hela världen för att inköpa stora mästares konstverk eller inbjuda dem att komma till ättens gods och städer för att där bygga eller utsmycka slottskyrkor och kloster. Likaså fingo berömda in- och utländska musiker alltid en fristad å de Schönbornska slotten. Nu, när även de största förmögenheter i Tyskland kännbart fått lida under kriget är ett mecenatskap i så storartad skala ej möjligt. Men greve Schönborn följer dock sina förfäders exempel, i det han till ett av sina slott inbjudit några mycket framstående tyska musikerfamiljer som sina gäster. De bo där år efter år och det enda villkor greve Schönborn ställt, är att de — återigen naturligtvis på hans bekostnad — skola hålla slottets traditionella gästfrihet i ära. Denna gästfrihet utövas bland annat på så sätt, att varje söndag konserter anordnas i slottet. Till dessa äro alla i trakten boende och alla främlingar, men framför allt bönderna inbjudna. Konserterna börja alltid med ett populärt hållet föredrag över den musik, som spelas under kvällen, och tack vare dessa konserter har befolkningens musikaliska och kulturella intressen i mycket hög grad stegrats.

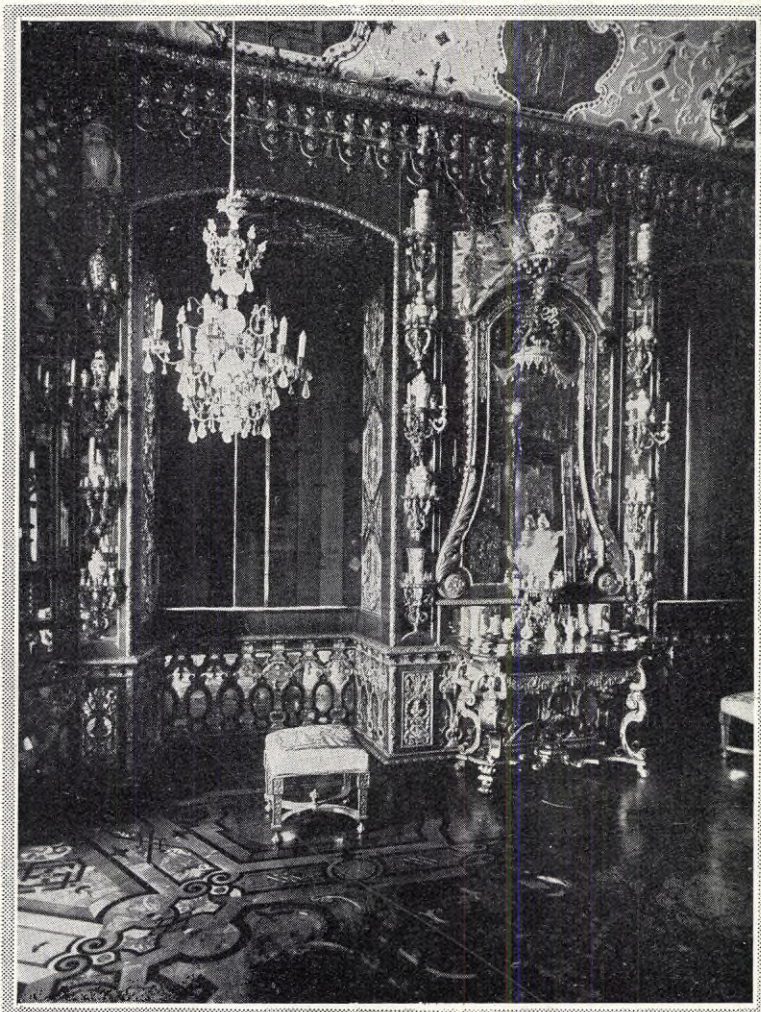
Schloss Pommersfelden är genom sitt ursprung och de konstskatter, som samlats där, mer än ett vanligt privatslott. Då

E T T F U R S T E N D Ö M E

M E D I C É E R.

Trädgårdssalen är rikt dekorerad med musslor och emblem från naturens värld.

T. v.: Spegelsalen fylld av gammalt kinesiskt porslin.

Grevinnan Ernestine von Schönborn-Wiesentheid, född prinsessa Rufjo della Scaletta. Efter en målning.

kurfurst Lothar Franz i början av 1700-talet ärvde slottet, var det enligt hans egen utsago en »speluncam latronum», en rövarkula. Men traktens skönhet och bördighet samt slottets läge bestämde honom för att bygga upp ett ståtligt privatslott. Till den ändan samlade han omkring sig tidens berömdeste byggmästare och konstnärer, bland andra Johann Dinzenhofer och Lukas Hildebrandt samt tyska, franska och italienska målare och stuckatörer och utarbetade tillsammans med dem planerna till det ståtliga slottet, som i huvudbyggnaden har nära 200 rum med 365 fönster. Så när som på den stora trädgården, vilken enligt bevarade kopparstick måste ha varit en be-

trappuppgången inne i vestibulen. Den går genom tre höga våningar och är bland annat prydd med en plafondmålning av Joh. Rudolf Bys, framställande Apollo och andra gudar samt utomordentligt vackra freskomålningar, visande Europa, Afrika och Amerika i allegoriska figurer och omgivna av allehanda andra allegoriska gestalter. I »Sala terrena», en stor sal, som leder från palatset ut i parken, återfinns man olika motiv från naturen, framställda i freskomålningar, stuck samt med musslor och snäckor, konstrikt infällda i väggarna. Kejsarsalen, som är över 20 meter lång, 14 meter bred och 15 meter hög har pelare av röd stuck och marmor samt

undransvärd anläggning med en mångfald fontäner och vattenfall, men som tyvärr i början av 1800-talet raserades av en Schönborn, står Pommersfelden på det hela taget så, som den store byggherren och Tysklands mest betydande byggmästare på den tiden, Balthasar Neumann, vilken efter kurfurstens död fullbordade verket, planerat det.

Att här ingående beskriva det praktfulla slottet är naturligtvis omöjligt. En särskild sevärdhet är emellertid den rikt dekorerade

härliga fresker av Michael Rottmayer von Rosenbrunn. Gemak och salar följa i ändlösa filer, alla med ytterst värdefulla konstverk, gamla möbler, lustiga biljard-, skriv- och sybord, härliga porslins- och andra samlingar. Slottets största sevärdhet är dock tavelgalleriet, i vilket omkring 600 målningar av de gamla nederländska, engelska, franska, italienska, spanska och tyska mästarna samlats från ätten Schönborns olika slott. Man finner här underbara original av Brueghel d. ä. och d. y. Dürer, Tizian, Tintoretto, Jordaens, Rembrandt, Rubens, Giorgione, Paolo Veronese. Greveparets privatrum äro även prydda med konstverk av oskattbart värde. Lika värdefullt är det stora biblioteket, som rymmer massor dyrbara handskrifter och sällsynta verk.

Med outtröttlig älskvärdhet och med kunskaper, som tyckas omfatta alla länders olika epoker inom konsten, historien och vetenskapen, gör greveparet les honneurs för den ganska internationella samlings gäster, som inbjudits till slottet. Grevinnan von Schönborn talar med särskild förtjusning om Sverige, som hon flera gånger besökt. Särskilt trivdes hon utmärkt på Särö, där hon sammanträffat med kung Gustaf.

Om ni reser i Bayern, glöm ej bese den strålande, vita rokokovallfartskyrkan, »De fjorton Helgonens kyrka» i Maindalen och inte heller Schloss Pommersfelden, Tysklands vackraste privatslott.

GERDA MARCUS.

H A N D S K E N H Ä R I G E N

EN NYHET OCH VIKTIG DETALJ I HÖSTENS GARDEROB.

DET UPPTÄCKS. COLUMBUS upptäckte mycket men vi upptäcka mer. Vi ha upptäckt hatten, att en hatt inte är någonting som man klämmer på huvudet för att något skall där sitta, utan ett i och för sig levande ting; vi ha upptäckt skorna, att en sko inte är ett fodral att nöta asfalt med, utan något som skall gå i stil med resten av vad lekamen bär; vi ha upptäckt väskan, att en väska inte är en läderklump, som dinglar i en grepe, utan ett vårdslöst placerat smycke. Vi ha upptäckt mycket, men vi behöva ändå inte fara klotet runt för att hitta nya fält för våra överflödande estetiska krafter. Det finns många stånd på fåfångans marknad och många blommor på koketteriets rabatt.

Årets nyupptäckta blomster är handsken. Det är någonting ganska eget med den plantan, medan de övriga på rabatten vårdas och odlas och kultiveras, så har den fått växa i frihet i ett litet halvt vildvuxet hörn av klädflorans rabatt. Mest var säsong har ju visserligen kommit med nya handskmodeller och vackra handskmodeller, men ändå har man köpt sina handskar litet på slump. Kapitlet om handsken fattas men bör i år skrivas.

Den handskmodell, som i år blir och bör bli despot, är en mjuk lång knapplös gant de suède, som drages över handen och sedan får falla i lediga veck över handleden — korva sig, skulle en minderårig säga. Så länge sommaren råder är det kanske

den enda vackra handskmodell som gives. En kort handske, tvärt avskuren vid handleden

Vita gant de suède-handskar, burna på det rätta sättet, till aftontoalet. Från N. K. Holmén, foto.

i ett rakt streck, och så en lång bar arm och upp till på den en kort ärm också den tvärt

avskuren i ett rakt streck — det ser på något sätt fruset ut och handen ser ut att dingla fritt och sammanhangslöst i luften. Till en kortärmad blus eller klänning, svart eller ljus, har man en svart handske, helst suède men också gärna mocca eller antilope, som slutar obestämt mjukt veckrikt en bit ovanför handloven och är obestriddigt stilfull. De, som bruka titta på pressens porträtt av våra kungliga damer, ha säkert lagt märke till den lediga anglosachsiska stilfullheten över kronprinsessans apparition — tittar han, i detta fall hon, noggrannare på detaljerna, så skall hon finna, att en stor procent av denna obestriddiga och härmvärda stilfullhet sitter just i dessa mjuka vida långa oknäppta handskar.

Särskilt på ett område böra dessa pulloverhandskar göra erövringar till höstens säsong. Det har dividerats väldeliga om herrarnas handsklöshet på bal och pretentiösa festligheter, men att damerna lägga handskarna i pälsfickan eller pärlväskan har knappt ansetts diskussionsvärt. Kontinentens damer — och därmed vi — kom-

ma i vinter att till galan bära långa vita handskar. Inte som bröllops-tärnehandskar fastklamrade en bit ovanför armbågen, utan även de i många mjuka veck över handloven. Och eftersom ringar utanpå handskar väl alltid kommer att verka nyrik hottentothövding, så förskjutes smyckplanet en bit uppåt. En mattvit handske i ledigt fall över en smal handled och ovanför den ett brett band av årets massiva glittrande armband — den sorlstryppande festentrén torde vara tryggad.

Även den korta mer ordinarie skapta handsken har som regel ett drag gemensamt med pullovern: knapplösheten. I stället kan den ha en kort sleif eller vara alldeles utan hållhake. Breda fasta uppslag i grått linne med glada broderier i strå på en grå handske, smala nedvikta uppslag med stadiga bruna ylleblomster till beige-färgat skinn, små uddiga uppslag med symmetriskt mönster i svart till vit glacé, — sätten äro många men effekten en.

Sporthandsken kan, för att markera tonvikten på sport, vara en stadig — dock icke så att fingrarna bli tredubbla — vit — dock icke så att aningen om ett dammkorn bildar relief, utan svagt gulvit — handske med en förtroendeväckande massiv knapp. Och bilhandsken behöver inte oundgängligen vara ett trist kollosalt snusbrunt nappafodral, utan kan vara antingen en vanlig mörk promenadhandske med två knappar eller också en kanelfärgad liten kraghandske med kragarna arbetade i elegant läderplastik.

BANG.

Mörka handskar till förmiddagsklädningsen med korta ärmar. Från N. K. Holmén, foto.

Ett par stilfulla sporthandskar i brun nappa. Från N. K. Holmén, foto.

Kungsörs

nyheter i bakformar av koppar och aluminium en prydnad för köket.

H U R O D L A R O S O R ?

ETT KAPITEL OM TRÄDGÅRDENS STOLTASTE PRYDNAD

Av

GÖSTA REUTERSWÄRD.

T. v.: Polyantharosor Ellen Poulsen från en trädgård i Älsten. — T. h. En gammal bortglömd ros (Centifolia) blommående vid Engelska kyrkan i Stockholm.

NU STÅ ROSORNA I SITT FLOR och det är säkert inte många täppor som sakna rosor. Emellertid är det rätt intressant att gå omkring och se hur annorlunda samma sorts ros ter sig i de olika trädgårdarna. En icke fackkunnig person skulle säkert tro att det varit något fel på dem redan vid planteringen eftersom den efterlängttade frodiga grönskan och de välformade blommorna saknas. Men det är nog med rosorna som med så mycket annat i täppan: ägaren har aldrig riktigt haft tid att studera dem närmare.

Låt oss nu härnedan berätta hur vi tro att rosorna vilja ha det.

Var och en vet nog att de rosor som vi köpa inte äro rotäkta utan förädlade, det vill säga att på ett vanligt vildrosskott, som man fått genom att så nyponblommor, sätter man in av en äkta ros ett bladöga med åtföljande litet stycke bark. Detta växer sedan fast och sänder upp kraftiga äkta rosskott som bära äkta rosblommor. Den gamla nyponrosen får alltså nöja sig med att vara rot åt den nya främlingen. Att själva stället där de båda rosorna sammanvuxit är synnerligen ömtåligt för frost och väta förstår nog lite var och man måste därför vid all rosplantering se till att förädlingsstället kommer djupt under jorden. De flesta rosor som man köper ha rätt kraftiga rötter, varför det ofta ställer sig svårt att få ned dem nog djupt. Man skall emellertid inte vara rädd att toppa av rötterna en del så att rosen kan planteras tillräckligt djupt.

Så komma vi till vad slags jord de trivas bäst i. Framhållas bör att rosor älska kalk. Se på de vackra rosorna på Gottland, varav man kan lära, att en ros aldrig blir riktigt kraftig, om den ej känner ett överflöd på kalk i jorden. Mjöla in rosbädden i kalk och ni kommer att se en egendomlig skillnad på växtkraft. Men har man nu gått in för att få jätterosor, så får man allt ge dem litet höns gödsel också. Vad själva jorden beträff-

Trädgårdsarkitekten Gösta Reuterswärd fortsätter här sin artikelserie för Idun och behandlar denna gång kapitlet rosor.

far, så älska rosor ej alltför lätt jord utan trivas bäst uti gammal grästorvsjord.

Nu övergå vi till den ömtåliga beskärningsfrågan. Författaren har här den erfarenheten, att det är felaktigt att skära våra svenska rosor. Låt dem växa så att de få kraftiga vedartade stammar som tål frost. Ett eller annat skott, som ränt alltför mycket i höjden och som frosten ej bitit av, kan man ju toppa in något, men eljest pröva på och

låt dem vara, det är nog ingen fara att de skola bli för stora i vårt kalla klimat.

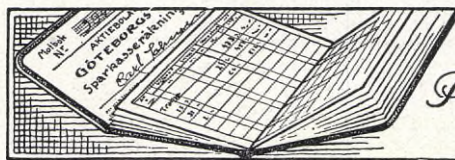
En annan ömtålig fråga är hur rosorna skola täckas för vintern. Täck dem ej med granris förrän i februari, ty granriset är till för att skugga för den farliga vårsolen och inte för kylan. Vill man däremot skydda rosor mot kyla så kupa upp jorden kring dem och täck dem med fin sand och de stå lika fräscha på våren som då ni lämnade dem på hösten.

Beträffande val av rosor så är detta ju numera icke endast en smaksak, ty det gäller samtidigt att välja sådana sorter som äro motståndskraftiga mot mjöldagg. Ingen polyantharos är då bättre att odla än Rödhätan. Den växer kraftigt och blommar länge och rikt. Vad remontantrosorna beträffar är det ett alltför stort kapitel att ingå på, men man bör ihågkomma att den kraftigaste och minst frostömma av dem alla är den numera bortglömda Gruss aus Teplitz. För då det inte fanns några plantskolor att ringa till, gick man och tog skott av rotäkta rosor, men dessa ha sorgligt nog alltmer och mer fallit i glömska. Visserligen blomma de blott en gång, på sommaren, men ack, huru dofta de ej och hur stora bliva de ej, närmast som meterhöga buskar. Låt oss dessutom rekommendera alla slags Mossrosor, Centifoliarosor och Rosa Rugosa rosor. De äro oömma och höra till trädgårdstjäppans bästa vänner. När det gäller att plantera en Rosa Rugosa skall man emellertid aldrig vara rädd att skära ned dem helt och hållet, något som man bör göra varje vår vare sig den står i en häck eller som solitär, då den annars aldrig blir tät och rikblommig.

Rosor äro emellertid ett alltför vidlyftigt ämne för att här med ens kunna slutbehandlas. Vi återkomma därför.

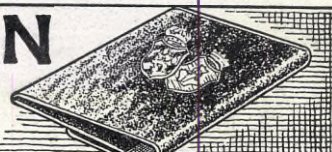
Rödhätterosor plant. 1927 av art. förf. hos tjänsteman E. Wickström, Älsten.

MINIATYR-SPARKASSEBOKEN

Praktisk och ändamålsenlig för damväskan och plånboken!

A.B. GÖTEBORGS BANK

FEST OCH FÖDELSE- DAGAR

VECKANS FESTFÖREMÅL I BILD.

Förste hovkapellmästare Armas Järnefelt, som den 14 augusti fyller 60 år och som då bl. a. firas med stor festföreställning på Operan, där han dirigerat i snart 25 år, tillbringar somrarna i sin villa på Dalarö. Iduns fotograf har träffat honom vid frukostbordet i sällskap med sin fru, operasångerskan Liva Järnefelt, dottern Vasti och sonen Arvid. Magnuson & Svensson, foto.

Armas Järnefelt beställer om donen för sin käraste hobby: fisket. Magnuson & Svensson, foto.

Författarinnan Jeanna Oterdahl fyller 50 år den 9 augusti och ses här i sitt hem i Göteborg. Se vidare text sid. 875. K. A. Utgård, foto.

Motorintresset är stort i familjen Järnefelt och här ses far och dotter i sin ägandes bil. Magnuson & Svensson, foto.

Fru Elisabeth Östman-Sundstrad fyllde den 3 augusti 60 år. Se text sid. 875.

Förlovningsfest hos prinsparet Bernadotte på Malmsjö, där gästerna utgjordes av de nyförlovades familjer. Magnuson & Svensson, foto.

DEN STORA FOLKVANDRINGEN

GAMMAL-SVENSKBYBORNA I BILDER.

Den stora folkvandringen från Gammal-Svenskby är lyckligen fullbordad och svenskättlingarna från Ryssland återbördade till Sverige — här ses bilder från resan och ankomsten. Men nu återstår det kanske svåraste i hela uppgiften: placeringen av Gammal-Svenskby-borna. För att lyckligen föra denna fråga i land behövas många svenska krafter och många bidrag till den nationalinsamling, till vilken upprop i dagarna utfärdats.

På båten Feruzan från Gammal-Svenskby. Dameri med hatten är fru Hoas, sverske pastorns fru.

Glädjetårar vid prins Carls välkomsttal.

De första stegen på svensk jord från Sassnitzfärjan.

Barnen se belåtna ut.

Den första måltiden i Jönköping börjar med bön.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

SOFI KNAUST.
F. Anderson, Stockholm. Änka efter källarmästare G. F. Knaust, Sundsvall.
90 år den 14 augusti.

ALMA STAVE.
F. Hallberg, Uppsala. Maka till f. d. domprosten professor emeritus E. Stave.
75 år den 3 augusti.

ANNA HEBBE.
F. Hedin, Jönköping. Maka till överstelöjtnanten J. Edward C. Hebbe.
75 år den 11 augusti.

HELENA EKSTRAND.
F. Pettersson, Stockholm. Änka efter lantmätaren Viktor Ekstrand.
70 år den 13 augusti.

AUGUSTA LITHNER.
Fröken, Stockholm. Dotter till prosten och hovpredikanten P. Lithner.
70 år den 13 augusti.

VENDELA ROSÉN.
F. Öhman, Stockholm. Änka efter godsägaren Elof Rosén.
70 år den 14 augusti.

IDA SOLNITSKY.
F. Goldensohn, Kalmar. Änka efter köpmannen W. Solnitsky.
65 år den 11 augusti.

ANNA AHLBERG.
F. Lindskog, Harplinge. Änka efter kontraktsprosten Axel Rob. Ahlberg.
65 år den 12 augusti.

ULLA DAHLGREN.
F. Stendahl, Stockholm. F. d. lärarinna vid Uppsala Högre Elementarläroverk för flickor.
65 år den 12 augusti.

AMANDA EKMAN.
F. Jansson, Stockholm. Maka till grosshandlaren G. W. Ekman.
60 år den 4 augusti.

ANNA ROGBERG-HÅKANSON.
F. Rogberg, Hässleholm. Maka till f. d. revisionssekreteraren häradshövding Ernst Håkanson.
60 år den 6 aug.

ELIN ALMGREN.
F. Österlund, Rockneby. Maka till distriktsveterinären Ernst Almgren.
60 år den 15 augusti.

LILLY BJÖRKLUND.
F. Törnqvist, Stockholm. Änka efter f. d. sjökaptenen grosshandlaren Rudolph Björklund.
60 år den 15 augusti.

FRIDA HARLEMAN.
F. Lydecker, Vansbro. Maka till stationsinspektör Paco Harleman.
55 år den 15 augusti.

MATHIS JOHANSON.
Fröken, Gävle. Affärsinnehavarinna.
55 år den 20 augusti.

ELSA AULIN.
Fröken, Jönköping. Dotter till jordbruksinspektören H. Aulin och hans maka f. Tornberg. Privat: a, översätt: a.
50 år den 9 augusti.

ELLEN PEHRSON.
F. Almskog, Varberg. Maka till köpmannen Oscar Pehrson.
50 år den 15 augusti.

JOSEFINE ALBRECHT †.
F. Kindberg, Stockholm. Änka efter konsul Eric Albrecht.
* 1856, † den 23 juli.

EUGÉNIE BURMAN †.
F. Bournichon, Saltsjöbaden. Maka till grosshandlaren Nils Burman.
* 1857, † den 21 juli.

AMY GISLANDER †.
Maka till förste maskiningeniören Johan Gislander, Malmö.
* 1870, † den 23 juli.

Vetebröd i form.

50 gr. smör el. margarin 2 msk. hackade syltade apelsinskal
1 dcl. socker 6 dcl. vetemjöl
1 ägg 2 tsk. Rumford bakpulver
5 bittermandlar 2 dcl. kall mjölk.
Till formen: ½ msk. smör, 2 msk. mjöl.

Beredning: Smöret röres med sockret och ägget, tills blandningen är pösig. Bittermandeln skällas, rives och sättes till jämte apelsinskalen och mjölet siktas med bakpulvret. Sist nedröres mjölken litet i sänder. Degen arbetas hastigt tillsammans, lägges i smord och mjölad form och gräddas i medelvarm ugn.

Jeanna Oterdahl.

VAR JEANNA OTERDAHL TILL-bringar sin 50-årsdag, den 9 aug., och vilka som äro lyckliga nog att då få omge henne, vet jag ej, men det vet jag, att här runt i Sveriges land finnas många, som sträcka famnen mot henne och som skulle vilja få sin tacksamhet till henne uttalad. Och det säregna med Jeanna Oterdahl är, att i den skara, som står i skuld till henne, finnas småbarnen, för vilka hon gjort videt, kantarellen och maskrosen till levande väsen, tonåringar, som i Skolflickor sett och igenkännt och lärt sig älska den svenska skolflickan, sådan hon är, då hon är som bäst, och gråhåriga gamla, märkta av lidande, ett lidande, som hon, den ännu unga, kunnat teckna och vördnadsfullt böjer sig inför. Kunde väl någon annan än Jeanna Oterdahl ha gett oss en Inger Skram?

Det är symptomatiskt för de olika områden, som Jeanna Oterdahls författarskap omspänner, att hon finnes företrädd i två av de mest lästa böckerna i vårt land, i Folkskolans läsebok av den friska, glada barndikten En liten prinsessa och i psalmboken av ps. 502: »O, du, som ser, o, du, som vet vart stackars väsens hemlighet», en psalm, som är så allvarsmättad, att den knappt kan sjungas, blott bävande läsas.

Jeanna Oterdahls verksamhet bland kvinnlig ungdom har gett henne en kärlek till dessa unga, som knappt hos någon annan författare tagit sig så på en gång nobla och sköna uttryck. Jag tänker på hennes Till en sextonåring:

I natt ha körsbärsträden gått i blom,
och tusenden av unga möjligheter
till julitidens röda rikedom
stå vita mot en hög och drömlå eter.

Från puppan, vilkens hölje nyss han bräckt,
en fjärlig tveksam sträcker sina vingar,
som växa till en luftigt festlig dräkt
att bära honom högt i yra ringar.

Än ligger dagg på markens späda strån.
Det doftar friskt från grönsakssängens mylla,
och långt i väster bortom hagens slån
två lyckogökars toner luften fylla.

I denna morgon, rosigt ung och sval
bor än din själ, mitt barn. — Men sol skall stiga,
och med försvinnande minuters tal
skall dagen växa och till liv dig viga.

Till liv! — det klingar stolt. Men vemodfull
för dina skira fjärlingsvingar ber jag.
I deras glans av azurblått och gull
ej minsta stänk av fläckar ännu ser jag.

Jag vill ej värna dig för dåd och dust,
för tvivlets ve och gäckad lyckas sveda,
Jag unnar dig en dag av kamp och
lust, —
men om jag kunde, barn, jag ville
breda

kring dina psykevingar, öm och stark,
fast du ej vet det, mina båda händer
till skydd mot gifter från en pestsjuk
mark
och gnistors spel från halvförtärda
bränder.

Jag ville se dem växa, se dem få
en bärkraft, större än den nu de vunnit,
att lyfta dig emot din morgons blå,
daggstänkta Eden, då din morgon svun-
nit.

För dem, som hitta åter till sitt hem,
sitt första hem, där allt har liv och
känner

I Lysekils kyrka sammanvigdes söndagen den 21 juli löjtnanten vid Dalregementet *Harald Cornelius* och fröken *Anna Nilsson*, dotter till förste stadsläkaren Axel Nilsson, Lysekil, och hans maka, född Hårleman. (Ekstrand, Lysekil, foto.)

sitt ursprungs himlaspråk ännu, — för dem finns hugnad kvar, hur kvalfullt livet bränner.

I sus och kvitter tonar där det namn,
som stavas hop i gräsets blomstervimmel,
och där är solen än Guds stora famn
och regnbågsbron en brygga till hans himmel.

Men ack, min svaga hand ej räcker till
att värna, barn, ditt vingpars lätta skärhet!
Och vad förmår jag mer, trots allt jag vill,
än bedja om två andra händers närhet.

Mellan den tidpunkt då *Blommornas* bok utkom (1905) och denna dag ligger ett rikt och mångsidigt författarskap. Det omfattar bl. a. barndikterna *Dagsvisor*, flera samlingar religiösa betraktelser för ungdom, romaner och noveller, däribland den fängslande skildringen *Ett gammalt borgarhem*, som även har rent kulturhistoriskt intresse.

I fråga om sagoförfattarskap står hon i främsta ledet hos oss. Högst skattar jag hennes legendartade sagor, så fyllda av på en gång försynt och gripande religiositet,

Two jättetårter bjödos deltagarna i Sveriges Husmodersföreningars riksförbund, då de nyligen hade möte i Kristinehamn. Det var Svenska Margarin-fabrikernas försäljningsaktiebolag, som hade låtit baka dem med de kända margarinmärkena *Tre Ess* och *Runa* som ingredienser och reklamen gjorde säkert god verkan.

att de mångenstädes användas i samband med kristendomsundervisningen. Backsippor, Trollspöet och Lille bror Staffan med den oförglömmeliga Stephan Vatsiljevitch' julafton innehålla en del av hennes bästa sagor.

När jag tänker på allt vad Jeanna Oterdahl skänkt, stannar jag dock, för min del, helst och längst inför hennes dikter. En enda liten diktsamling, omfattande blott ett 90-tal sidor, har hon givit ut, och det för ett decennium sedan, men generation efter generation av unga människor har läst den. De göra det som ytterst sällan faller vår tids ungdom in, lära sig strofer utantill. Men hur kan man också låta bli att göra detta, då den rymmer sådana pärlor som »En sommarmorgon» med dess betagande, syrensyn.

”Men en blå syren vid knuten
daggbestänkt och ljusomfluten,
emot ruta solbegjuten
knackar lätt med blommig kvist.”

I hur många svenska hem har ej *Farmor* lästs högt och i sin mån bidragit till att lära de unga att se skönheten i ålderdomen. Bland pärlorna i denna diktsamling äro också *Tröstemor* och *Vaggvisa* för ett stort barn. Jeanna Oterdahls dikter hävda sin plats i den rika lyrik som vårt land för närvarande äger. Samlingen har också utgått i ej mindre än sex upplagor.

Ett särskilt starkt avsnitt i denna diktsamling utgöra de dikter som samlats under rubriken *Andakt*. Den innerligaste av dem är följande:

Du käre Gud Fader i himmelrik,
å, låt mig få se av Din mantelflik
en endaste strimma, en enda tråd
av Din klädnads gyllene våd!
Jag vet, att den skönjes i vindens spår,
i ett människooögas glittrande tår,
i hela Din blommande värld. —
Men mitt öga är blint och mitt sinne kallt,
i dagrarnas spel och skyarnas färd,
och jag tänker så kyligt och armt på allt.
Å, giv mig, Du Ende, Din kraft att se,
Din kraft att gråta, Din kraft att le,
att famna Din värld och känna igen
Dig själv, o Fader, i den! —
Du käre min Herre i himmelrik,
en enda tråd av Din mantelflik,
en strimma av paradisljus — som förr —
åt tiggarbarnet här vid Din dörr!

MARIE-LOUISE GAGNER.

Elisabeth Östman-Sundstrand 60 år.

60 år fyllde den 3 aug. fru Elisabeth Östman-Sundstrand, Stockholm.

Många varma hälsningar med tack för år, som varit, och med lyckönskan för år, som komma, böra ha sökt sig väg till fru Östman-Sundstrand på hennes högtidsdag. Ty hon har under sitt rikt verksamma liv vunnit många vänner och gjort en värdefull insats på kvinnornas speciella verksamhetsfält. År 1902 grundade hon Elisabeth Östmans husmoderskurs, som hon alltjämt leder och som räknas till vårt lands förnämsta hushållsskolor. Detta stora arbete har dock lämnat henne tid för viktiga och krävande kommunala uppdrag. Sålunda har hon tillhört stadsfullmäktige och som medlem av Stockholms stads sjukhusstyrelse

Guldmedalj
Nässjö 1922

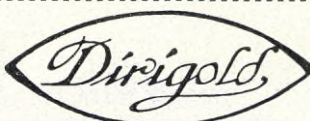

Guldmedalj
Falun 1927

H. M. Konungens Hovleverantör

Dirigold-bordbestick

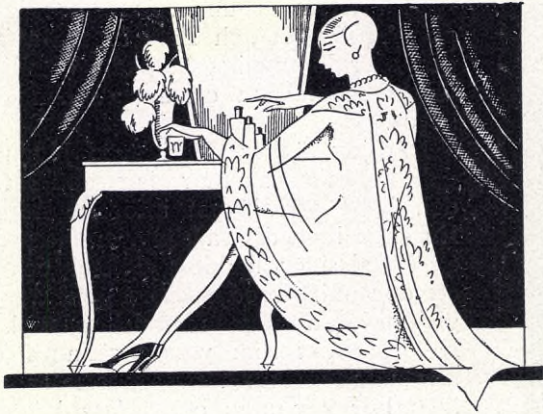
äro de vackraste ur estetisk, och mest praktiska ur ekonomisk synpunkt. De kräva utom vanlig putsning inga underhållskostnader och äro därför i längden billigast.

Begär prospekt från

DIRIGOLDS FABRIKER - ÖREBRO
(ALCOMETALLER)

Försäljning i Stockholm: **Birger Jarlsg. 26**
(mellan Sture- och Engelbrektsplan)

Två egenskaper

förenade i en hudcrème. — På morgonen behandlas hyn med Gahns Faréna-Crème, som sedan under dagen skyddar mot smuts och väderlekens inverkan. — Idealiskt som underlag för puder. — På kvällen masseras hyn med Gahns Faréna-Crème och alla orenheter, pormaskar och dylikt försvinna. Hyn får nytt liv och uppkomsten av rynkor och narighet motverkas.

Gahns
Upsala

Kungl. Hovleverantör

FARÉNA
HAVRE-CRÈME

Till salu överallt
i tuber à kr. 1:—
i burkar à kr. 2:50
i lyxburkar à kr. 5:—

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arboga: Arboga-Posten.

Avesta: Avesta-Posten.

Bollnäs: Tidningen Ljusnan.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falkenberg: Hallands Nyheter.

Falun: Falu-Kuriren.

Gävle: Gefle-Posten.

Halmstad: Tidningen Halland.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hudiksvall: Hudiksvalls-Tidningen.

Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Hörby: Mellersta Skåne.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Köping: Bärnslagsbladet.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mjölby: Mjölby Tidning.

Mora: Mora Tidning.

Motala: Motala Tidning.

Nyköping: Södermanlands Läns Tidning.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Piteå: Norrbottens Allehanda.

Skara: Skaraborgs Läns Tidning.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad.

Sollefteå: Sollefteå-Bladet.

Strömstad: Strömstads Tidning.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Söderköping: Söderköpings-Posten.

Södertälje: Södertälje Tidning.

Sölvesborg: Sölvesborgs-Tidningen.

Tranås: Tranås Tidning.

Trälleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Ulricehamn: Ulricehamns Tidning.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Upsala: Tidningen Upsala.

Vadstena: Östgöta-Bladet.

Visby: Gotlänningen.

Vänersborg: Elfsborgs Läns Annonsblad.

Västervik: Västerviks-Tidningen.

Västerås: Westmanlands Allehanda.

Växjö: Nya Växjöbladet.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks Allehanda.

Östhammar: Östhammars Tidning

bl. a. inlagt stora förtjänster vid organiserandet av utspisningsstaterna vid Stockholms stads sjukhus. Vidare har hon under en följd av år varit första konsulent vid Stockholms elektricitetsverk och f. ö. har fru Östman-Sundstrand ofta anlitats som rådgivare och inspektör i husliga ting, köksinredningar o. s. v. Med sakkunskap och klok organisation, med fart och intresse har fru Östman-Sundstrand skött sina många uppdrag och det är en banbrytande märkeskvinna, för vilken man på födelsedagen tar tillfället i akt att göra sin reverence.

Slutligen står Idun i särskild stor tacksamhetskuld till fru Östman-Sundstrand, sedan hon under nära två decennier redigerade dess hushållsavdelning och år 1911 utarbetade Iduns kokbok, svenska husmödrars utmärkta uppslagsbok och hjälpreda.

Matilda Hult 70 år.

I SLÄKTERNA BRANTING OCH JÄDERIN har i dagarna firats en födelsedag — fru Mathilda Hult fyllde 70 år den 19 juli. Fru Hult är mera en vän än trotjänarinna, hon kom emellertid som adertonårig ung tjänarinna till fru Anna Branting, i hennes första gifte med löjtnant Gustaf v. Kræmer, och har alltsedan varit familjens trofasta vän och hjälpare. I femton år har hon sedermera skött hemmet åt fru Vera v. Kræmer med skicklighet och omtlig hederlighet och den osvikliga tillgivenhet, som bottnar i osjälvisk godhet. Sjuttioårsdagen firades i hennes eget hem med sin son och sonson samt en syster, fru Zander, som även hört till denna familjekrets i alla dessa år. Kretsen har minskats, först bortgick professor Edvard Jäderin, sedan Hjalmar Branting; sedan redaktör Axel Jäderin, de kvarvarande slöto sig denna dag tillsammans för att få ett kärt tillfälle att hylla den goda vännen Mathilda, som icke blott hela släkten, utan släktens umgänge känner och värderar, och som med familjen på nära håll delar minnen från mer än femtio år av genomgripande förändringar i Stockholms fysionomi och svenskt samhällsliv, förändringar, som i många avseenden personifierats i Hjalmar och Anna Brantings gestalter, och där Mathilda var den som under de första kampåren på åttioalet glad och trägen skötte matlagning, skurgolv, barn och uppköp!

När kammarjungfrun var gårdskarlar.

(Forts. fr. sid. 866.)

mannen dels hörde till dem som skrattat åt fru Nygren för hennes talrika tantskap och vidare att han var känd för att inte kunna tiga med någonting. Det visade sig också att han inte kunde det. Ty historien flög med vindens fart över hela Värmland och inte försämrades den väl på sin gång gårdarna emellan. Faktiskt är att många på fullaste allvar trodde att landets unge kronprins bett Moster Sara i Karlstad att få kalla henne tant.

De båda mamsellerna Nygren, som åkt i resvagn till Stockholm och förnummit en levande fläkt från Tjusarkungens dagar, gifte sig och fingo var sitt sjudundrande bröllop i fädernegården. Hon som blev

Borttappad

energi är enl. vetenskapen bevis på dåligt blod och otjänliga ämnen i kroppen, gifter, som skola rensas ut.

Fruktsalt-Samarin utför en grundlig in-värtes rengöring, vilket sätter kroppen i god form. Säljes överallt. Obs! Ej i lös vikt. Pris pr fl. kr. 2:50.

Cederroths Tekn. Fabrik, Sthlm

BERGS
AKTIEBOLAGS
NORRKÖPING

BOMULLSVÄVNADER

HÖGSTA KVALITET

LÄTTSYDDA

SLITSTARKA

till salu hos varje välsorterad vävnadshandlare

Begär alltid Vitrum's tillverkningar: Maltextrakt Vitrum, bästa näringsmedel. Nedsatt pris.

Maltextrakt Vitrum med fiskolja, bästa vitaminpreparat. Nedsatt pris.

Mineralvattensalter Vitrum.

Laxermarmelad Vitrum, bästa avföringsmedel.

Sodapastiller Vitrum, bästa medel mot halsbränna.

FERROL Vitrum, det kraftigaste aptitgivande o. mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmält fördrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist o. svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

Apoteket Vasens Apoteksvaru-centrals Laboratorium, Sthlm.

Samtliga preparat finnes på alla apotek.

VÄVSKEDAR

av rostfritt material. Obs. denna fördel! Skyttlar, spännare, solv m. m. för hemslöjd.

NYHET! alla väverskor bör "BOBIN!" köpa vår patenterade bobin-växel.

Begär vår nya illustr. katalog och prisuppgift. Sändes gratis.

A.-B. Borås Mek. Väfskedsfabrik
Rikst. 1028. Borås. Rikst. 1028.

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt: 50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t. Helmar. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Hetsida f. t. 750:—, hetsida e. t. 600:—, Lediga platser och platsökande 30 öre.

Tel. 1646 o. N. 6147

Grundlagd av

FRITHIOF HELLBERG

IDUN

Chefredaktör:

EVA NYBLOM

Iduns prenumerationspris:

UPPL. A. 17:— Helt år
UPPL. B. 15:— Helt år
9:— Halvt år
8:— Halvt år
4:50 Kvartal
4:25 Kvartal

Tel. N. 1602 o. N. 6147

Tel. Redaktionen N. 9803 o. N. 402. Verkst. dir. N. 4304

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund, Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14. Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576.

Specialitet: Familje- och arvssaker, Botredningar och testamenter. Även skriftliga förfrågningar.

GENERANDE HÄRVÄXT

I borttag på ett ögonblick smärtfritt utan att huden irriteras MED ROTEN medelst "Rapidenth". Rapidenth är ingen onyttig hårborttagningscreme utan förstör själva hårrötterna. Rapidenth, som är lagligen skyddat avlägsnar håren för alltid. Dr. med. Clasen skriver: "Denna metod är uppnådd i fråga om effektivitet, absolut oskadlig och kan på det varmaste anbefallas för avlägsnande av hår." Rapident Kr. 5: 20. Dubbel förpackning Kr. 8: —. Sändes diskret vid förskotts betalning franko eller mot efterkrav + Kr. 1: — genom

Schröder-Schenke
BERLIN W. 175, Potsdamer Str. 26 b.

Ungdomlig
skönhet
— Eder
belöning.

Beundransvärd

är du *Prins av Parma* som med din underbara Björktvål kan giva vad andra medel för skönhet icke förmå: en frisk och vacker hy.

Björksaften, naturens förnämsta skönhetsmedel i förening med finaste växtoljor och balsamiska ämnen, vetenskapligt sammansatta under kontroll av Professor Häkan Sandqvist, har gjort Björktvålen till ett verksamt medel, som gör huden och ger densamma friskhet och ungdomlig skönhet in i ålderns sena höst. Genomgående överfettad och sammetslen, med björkens friskhet och rosens doft, förblir den hyns bästa hudkräm och vår tids förnämsta skönhetsmedel.

Pris 75 öre.

FABRIKS BOLAGET PARMA,
Stockholm.

Ni bör magra

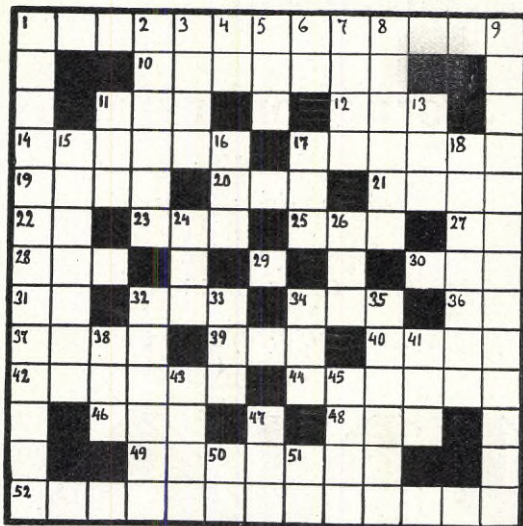
bliva slank och modern och förbättra ert allmänna välbefinnande utan att behöva tillgripa vare sig diet, kroppsövningar eller medicin. Synligt resultat redan efter fem dagar. Ni kan lätt själv reglera avmagringskuren att gälla hela kroppen eller endast viss del. Tillskriv Fru Christiane Christiansen, 45 Nörregade, Köpenhamn K. 7, som gratis sänder Eder upplysningar om ett verksamt medel, lätt att följa i hemlighet. Medlet är ett verkligt mirakel.

Svält ej

Edra rumsväxter, giv dem "Plantagen", ett på vetenskaplig grund sammansatt koncentrerat växtnäringssalt. Garanterat äkta endast på originalburkar. Erhålles hos Kemikalie-, Frö- & Blomsterhandlare.

fru Kinberg fick sitt nya hem i huset mitt emot föräldrahemmet och hela hennes bröllopsresa bestod i att hon, brudklädd, med krans och krona trippade tvärs över gatan. Bröllopet var en glad ouvertyr till ett lyckligt äktenskap som räckte i sex decennier och som ännu räcker. Efter allt tal om fröken Wennerstiernas pigor och pigkontrakt kan nämnas som en kuriositet, att fru Kinberg inte bytt hembiträde en enda gång under hela denna långa tid som husmor i eget hem. E—d.

Kryssordstävlan i n:r 32.

Vågräta ord: 1. Vinterligt fortskaffningsmedel. 10. Finnas på spanska hus. 11. Vintertillbehör. 12. För dansanta. 14. Tvättverb. 17. Förbindelse. 19. Liljeväxt av vilken en drog beredes. 20. Byggnadsverk. 21. Frestades av en kvinna. 22. Två konsonanter. 23. Medlemsantal i känt samfund. 25. Äro Stina och Brita. 27. Skyddad plats. 28. Svensk sagokung och tidrymd. 29. Församling i Östergötland. 30. I närheten av Söderjylland. 31. Förkortning för äldre. 32. Brusar. 34. Skicklig simmare. 36. Musikalisk förkortning. 37. Myckenhetsord. 39. Har talats under nära tjugo år. 40. Tidevarv. 42. Beklaglig. 44. Gör tuvan med lasset. 46. Asagudinna. 48. Älsklig biblisk kvinnogestalt. 49. I det moderna köket. 52 Adverb som betyder i synnerhet.

Lodräta ord: 1. Juvelprydnad. 2. Nämmes ofta tillsammans med Falköping. 3. En sorts fot. 4. Helig förkortning. 5. Tjugo. 6. Verk av avliden svensk författare. 7. Stad i forna Grekland. 8. Innehålla ved. 9. Bör om han går i faderns fotspår bli expert på fönster. 11. Tvinna. 13. Gå soldater i. 15. Matar ångpannan. 16. Kulturort i grannland. 17. Kulturort i Södern. 18. Järnvägsbyggare. 24. Biflod i Österrike. 26. Misshushålla. 32. Äro kantarrellerna. 33. Är apan. 34. För fursten. 35. Förhänge och avund. 38. Betecknar händelse. 41. Räkneord. 43. Ett högländsområde i främmande världsd. 45. Härd. 47. Skåda. 50. Tecken för metall. 51. Handelsförkortning.

I varje lösning, som skall vara insänd inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas ett 15-öres frimärke och summan av de insända märkena delas mellan pristagarna förutom de av redaktionen uppställda belöningarna — 2 st. à 5 kronor. Sändas flera tävlingssvar i samma försändelse inlägges vart och ett i särskilt kuvert. Prisen utbetalas genom postsparbanken. Kuvertet märkes: "Kryssordstävlan i n:r 32."

Om Idun

blivit slutsåld på båtar och tågså var vänlig anmäl detta omgående till Iduns Exped., tel. 16 46 och Norr 61 47.

FÖR TYGSKODON

FINNS I FÄRGERNA
LIT
GÅR
LUSGRÄ
SANDFÄRG
VIKING
SMETAR EJ. FRÅN ELLER RUGGAR - AV NAMNVÄRT.
ÄR VÄLTÄCKANDE. FÖRSTKLASSIGT FABRIKAT.
TEXTILKRÄM
HÖFLING.

Huvudsaken är

att Ni vid inköp av linnevävnader övertygar Er om att de verkligen bära Marks fabriksmärke — vikingaskeppet, den urgamla symbolen för nordbons okuvliga mod och styrka, vilken blivit en garanti för det outslitliga, klisterfria linne, som endast finnes i

MARKS

'HANDDUKAR OCH DUKTYGER
MARKS LINNEMANUFATUR A.-B.
KUNGSÄTER.

Varje familjeförsörjare

bör bereda sina efterlevande pension från
ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN I SVERIGE
Grundad 1784.

Vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt under insättarens livstid å den blivande pensionen. Denna tillväxt uppgår för närvarande till 7,5 % å det betingade pensionsbeloppet. En betingad pension å t. ex. 1.000 kronor tillväxer således i. n. med 75 kr. om året. Prospekt portofritt på begäran.

STORKYRKOBRINKEN 11. STOCKHOLM.
Tel. 60 00. Tel. N. 10 00.

ARTI HEMFÄRGER
äro utan jämförelse bäst.
A.-B. EUG. WINGÅRD, MALMÖ.

Pengar i Postsparbanken är Pengar i "Plånboken",

ty samma postsparbanksbok gäller vid *alla* postanstalter och sammanlagt intill 300 kr. pr kalendervecka utbetalas utan uppsägning. Ränta 4 %

Damerna av den goda viljan.

(Forts. fr. sid. 863.)

Men det finns också en stor del lärarinnor i ledarställning, bibliotekarier, inspektriser på sociala inrättningar. Genomsnittet av yrkeskvinnor ligger på ett högt plan. Men gör det inte sammanlagt hos oss?

Miss Phillips sade i sitt tal något om att kvinnornas mål i livet hittills ändå alltid varit att tjäna, liksom männens att härska. Hon önskade inte egentligen rubba på denna rollfördelning, men hon begärde frihet för varje individ, man eller kvinna, att ohämmad få utveckla sina krafter. Och varken i Amerika eller i något europeiskt land hade kvinnorna fått göra detta. En sammanslutning till inbördes hjälp för kvinnor med samma mål är en styrka. Men den gagnar på samma gång det hela, det egna landet, och om den får sträcka sig ut över dess gränser till samarbete i andra länder gagnar den världen och bidrager framför allt till att upprätthålla freden i världen. Så talade Miss Phillips.

Det internationella utbyte, som amerikanskorna söka, fingo de i rikt mått hos oss. Fyra svenskor, Kerstin Hesselgren, Karin Fjällbäck-Holmgren och Ingeborg Walin tolkade våra känslor och skildrade vår ekonomiska, sociala och kulturella ställning. Det blev ett rikt utbyte på så kort tid och amerikanska ministerns maka, Mrs Harrison, var en förtjusande "toastmaster" vid bordet.

Eth. K.

Dansörens porträtt.

(Forts. fr. sid. 867.)

med anledning av hundraårsdagen av hans födelse.

— Om jag minns de Marro? sade gumman. Så många gånger som han målade mitt porträtt! Jag fick ett av honom. Det måste ni se förresten... Kom nu, så går vi upp till mig.

Med blandade känslor beträdde de bägge herrarna hennes lilla kyffe. På väggen hängde verkligen en stor duk med signaturen de Marro nere i hörnet. Det var ett porträtt av dansören Suzanne Renaudel...

— Att ni inte sålt det, sade Clereau. Det där skulle ni kunna få en förmögenhet för.

— Tror ni det?

Nu blandade sig greve Devigny i samtalet.

— Jag köper tavlan, om ni vill sälja den, sade han.

SVENSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET

STOCKHOLM

Huvudaffären: Klarabergsgatan 54
Tel.: Norr 32955

Filialen: Riddaregatan 17
Telefoner: 72565. N. 6 47

Utför alla slags

Bok-, Tidnings-, Illustrations- och Accidenstryck

Stora honkräftor,
men även små hankräftor, smaka utmärkt med en läcker Runa-smörgås.

*Runas delikata smak man känner.
Runa prisas högt av kräftans vänner.*

RUNA

Högsta märket smörblandat margarin.

Säljes endast i de privata affärerna.

MARGARINFABRIKERNAS FÖRSÄLJNINGSGÄLLS AKTIEBOLAG

Greven förstod sig bra på konst och såg genast, att det var ett av den bortgångne konstnärens bästa arbeten han här hade framför sig, men han hade också andra skäl som gjorde, att han gärna ville bli ägare till porträttet.

— Men det gör jag inte, sade den gamla. Jag är van att ha det. Nej, jag säljer det inte till något pris...

Förgäves sökte greven övertala henne att sälja porträttet. De återvände till restaurangen, och under inflytandet av ännu en buteljvin veknade gumman.

— Ni skall få det alldeles gratis, min vän, till skänks... Ni får det för femtusen... Femtusen har jag ingen användning för.

— Men varför har ni ändrat er? undrade Clereau.

— Jag tänkte på att jag inte har så långt kvar. Och om jag skulle dö knall och fall, så vet man ju inte vem som tar hand om ens saker...

Bägge kontrahenterna tycktes vara belättna med uppgörelsen. Aldrig hade hon trott, att hon åter skulle ha så mycket pengar i händerna. Hennes darrande fingrar slötos om sedlarna som om de representerat all världens förmögenhet...

Hemkommen hängde greven upp porträttet på väggen och slog sig ned i en fätölj framför det. Det ungdomsfriska ansiktet blickade emot honom med ett leende, som han mindes alltför väl. Å, dessa ögon... Hur många gånger hade han inte förgäves sökt upptäcka ett uttryck i dem av besvarad kärlek? Nej, allt detta var borta. Fåfänglighet, förgänglighet... Vart hade skönheten tagit vägen? Vad fanns det kvar annat än denna bild... Han tänkte på den gamla med de giktbrutna fingrarna, de grå hårtestarna och den tandlösa munnen...

Han gick fram till spegeln och betraktade sin bild i den. Han drog en lättadens suck. Så illa medfaren som hon hade han ändå ej blivit. Men snart skulle också han...

Varje dag hade greve Devigny en betraktelsestund framför bilden av den forna skönheten. Men han kunde inte njuta av den. Den gamla förfallna gumman stod som ett spöke mellan det forna och nuet. Och till slut måste han, för att få sin själs jämvikt tillbaka, göra sig av med tavlan. Han sålde den till ett museum för hundratusen francs. Nitiofemtusen lät han insätta på ett konto för madame Renaudel. Men dagen därpå kom ett besked från banken, att hon för en vecka sedan lämnat det jordiska.

IDUNS SKÖNHETSINSTITUT

Gurkmjolk.

N:r 40. Vore synnerligen tacksam för beskrivning på gurkmjolk.

Agneta.

Svar: Som beskrivning på gurkmjolk varit införd så sent som i n:r 29, ber jag er vara god se i nämnda nummer svaret till "A. 20 år".

Armsvett och fräknar.

N:r 41. 1) Lider av armsvett, vore tacksam att få råd hur detta bäst skall avhjälpas.

2) Något effektivt medel mot fräknar.

Inga, 18 år.

Svar: 1) Det viktigaste är att iakttaga den omsorgsfullaste renlighet av hela kroppen och ofta

byta underkläder. Därtill tvättas armhålorna ett par gånger om dagen med ljumt alunvatten och pudras efteråt med salicylsyrat violrotspulver.

Se f. ö. medel i Iduns annonspalter.

2) Utsätt er ej för alltför stark sol. Varje aften efter tvättningen ingnidens huden med en blandning av $\frac{2}{3}$ citronsaft och $\frac{1}{3}$ glycerin. Kan även ingnidas som skydd innan man går ut i solskenet.

Vagel.

N:r 42. Snälla Idun, säg vad jag skall göra. Jag är ofta utsatt för vaglar på nedre ögonlocket. Utom att det är vanprydande är det ibland ganska smärtsamt.

Aja.

Svar: Den som har benägenhet för vaglar bör ofta tvätta ögonlocken med ljumt kamomillvatten. När en vagel visar sig bör magen rensas med lavemang och hettsande mat och dryck undvikas.

MINIATYR SPARKASSE BÖCKER AV SKINN

TILLHANDAHÅLLES VID INSÄTTNING I SPARKASSERÄKNING

SYDSVENSKA BANKEN

Att utsätta vageln för varm ånga åstadkommer förbättring, ävenså varma omslag.

Vid stark svullnad påläggas omslag med utspädd Burows lösning.

Dålig andedräkt.

N:r 43. Jag lider av ett obehag, som tyvärr märkes mer av andra än av mig själv, nämligen dålig andedräkt. Kan Idun säga något tillförlitligt medel därför?

Obehag.

Svar: Först och främst skall ni se till att magen alltid fungerar ordentligt och sedan att era tänder äro i gott skick, ty ofta äro just dessa båda saker orsak till dålig andedräkt. Låt undersöka tänderna av tandläkare, om ni misstänker att det finns några håligheter. Drink ett glas kokt vatten så varmt ni kan på morgnarna före frukost. Om magen är i olag bör ni tillsätta vattnet med $\frac{1}{4}$ tesked Karlsbadarsalt. Vidare bör munnen ofta sköljas med något aromatiskt eller antiseptiskt munvatten.

Att tugga på en bit kanel hjälper för tillfället.

Fru Skönhetsdoktorn.

Tröstflicka, hjärtans kär.

Tröstöga, Dunhand, hjärtans kär, luta Dej sakta intill mej. Närmare, tös, så ej vinden skär sönder det skira jag ger Dej här. Ont är så mycket som vill mej, gott vill min hjärtans kär.

Dunhand, tag varligt, Dunhand len,

bräcklig och skör är min gåva. Känn hur den skälver så skyggt som en flämtande dröm vid dagens sken. Varligt, min kära, lova: tag den med dunhand len.

Se på min gåva, Tröstöga, ömt, mildt, som morsögon blanka. Kära, för Dej har min gåva jag gömt, Kära, om Dej tror jag alltid jag drömt, drömt att min gåva få skänka. Tröstöga, se på den ömt.

Se, hur den brinner, stjärntös lill, eld är den, eld och flamma. Snyftande, jublande, vild och still famlar den efter och trår den till alltid, alltid detsamma: hjärtat Ditt, Stjärntös lill.

Tröstflicka, Stjärntös, hjärtans kär, djupast i djupet jag bar den. Tröstflicka, hjärtans kär.

GUNNAR LINDSTRÖM.

FRÅGOR OCH SVAR!

Harz.

Fråga: Kan Idun eller dess lärsare möjligen lämna adress till pensionat eller någon bildad familj i vacker trakt i Nordtyskland (helst Harz), där man kan erhålla bra inackordering och ev. sällskap för utflykter kan påräknas under tre veckors semester från medio augusti för övning i tyska språket? *Resvan Stockholmska.*

Svar: I Goslar, Harz, mottagas inackorderingar i ett kloster, vars adress är Klosterpension, Goslar.

Gräddkaka.

Fråga: Jag vore väldigt tacksam om Idun vill och kan lämna mig ett eller flera recept på att göra en god s. k. gräddkaka samt i övrigt hur man skall förfara när man fått själva massan blandad. *En gammal Idunläsare: a.*

Svar: 4 dcl. tjock sur eller söt grädde, skalet av ½ citron, 4 ägg, 3 msk. strösocker, 4 msk. torrt vetemjöl.

Äggulorna röras med sockret 20 min. eller tills blandningen blir vit och pösig. Det torra mjölet siktas i under omrörning och det rivna gula på citronskalet tillsättes. Grädden vispas till hårt skum och nedblandas och sist de till hårt skum slagna äggvitorna, men helt försiktigt, att ej luftblåsorna brista. Massan hälls i en smörad och brödbeströdd, djup form och gräddas i ej för varm ugn omkr. 40 min. Då kakan börjar brista är den färdig. Serveras *genast* ur formen med klarbärs- eller jordgubbssylt.

Livränta.

Fråga: 1) Härmed frågas hur stort belopp, som behöver inbetalas, för att vid 60 (ev. 65) års ålder erhålla en årlig livränta å 500:— kr. Inbetalningsåldern tänkt till 50 år?

2) Hur bliva medlem av en Krematorieförening, och vilken är årliga avgiften? Erläggas någon inträdesavgift? Spelar åldern någon roll? Är bosatt i Malmö.

Vuosma.

Svar: 1) I detta fall inbetalas av en kvinna vid 50 år en summa av kr. 3.692:70, då livräntan vid 60 år blir 500 kronor. Vill man betinga sig att kapitalet återbetalas i händelse av dödsfall före 60 år, inbetalas kr. 4.111:25. Detta vid Allm. Livbolaget.

2) Man behöver endast anmäla sig vid Svenska Eldbegängelseföreningen, Norrmalmstorg 2 A, Stockholm och inbetala en avgift av 10 kr. en gång för alla. Aldern spelar ingen roll.

Födelsedag.

Fråga: 1) Varmed skall man på en 60-årsdag, början av sept., traktera eventuella uppvakande på förmiddagen?

2) Tacksam även för förslag till middag för denna dag!

Mångårig prenumerant...

Svar: 1) Med ett rikligt kaffebord och därefter frukt och vin.
2) Matsedel: 3 små smörgåsar. Klar buljong med äggpastejer. Gösfiléer (eller filéer av annan fisk) i frityr med remuladsås. Stekt and med sallader. Kronärtskockor med rört smör. Glace eller parfait med ananas. Ost, kax, smör. Frukt och konfekt.

Om man ej vill ha soppa börjas med fiskrätten efter smörgåsarna. Ost och kax kan också uteslutas.

Kvinnlig Frimurareloge.

Fråga: Vore tacksam få upplysning om det finns kvinnlig frimurareloge och i vilka städer i Sverige sammanträdena hållas. Har nämligen hört berättas, att det skulle finnas, men på grund

Livförsäkra EDER

i

SVEA

Huvudkontor: Göteborg, V. Hamngatan 3

OBS! BARN- OCH STUDIEFÖRSÄKRINGAR

Ombud på alla större platser.

Hur man lägger in

Salt-gurkor

Gurkorna sköljas och borstas försiktigt rena, varefter de få under 10—12 timmar ligga i friskt vatten. De få sedan rinna av på dubbellagd duk.

Till varje 50-tal medelstora saltgurkor, 8—12 cm., beräknar man knappt 1 liter **Kronättiksprit**, utspädd med 6 å 7 liter friskt vatten. I denna blandning löses 7 å 8 hg. salt, 25 gr. alun, 25 gr. vinsten. Vid nedsaltningen inblandas litet pepparrot, några korn hel krydd- och vitpeppar, ek-, körsbärs- eller svarta vinbärsblad, dillkronor.

Samtidigt som gurkorna borstas etc. lägges alun, vinsten och salt i det uppmätta vattnet för att smälta.

Se noga till att Ni får

av en dispyt vill jag gärna ha "svart på vitt" på det. *Thebe.*

Svar: Jo, en sådan loge finnes. Den äldsta i Stockholm har nyligen firat 10-årsjubileum. Ännu en loge finnes i Stockholm och dessutom loger i Göteborg, Malmö, Jönköping, Linköping och Gävle. Se f. ö. en artikel i Idun 1928 av Friherrinnan Wilamovitz-Moellendorf.

Svar till "Oviss".

Att frun lämnade mannens vitkort vid sin egen visit är desamma som om han själv varit på visit.

Det är naturligtvis i sin ordning att ni inbjuder det gifta paret till middag, men eftersom det egentligen är med er, som umgänget hittills varit och den nämnda damen ej känner er mor, bör bjudningen helst utgå från er. — Numera har man ju ej "gående bord" vid en middag; vid en supé kan det möjligen gå an. Om er mor känner sig nervös och klen, kan hon gott undgå att närvara vid middagen, såvida ej bekantskapen

med damen i fråga dessförinnan kan förmedlas vid en kaffebjudning.

Fienderna.

Av A. P. Palej.

Fransmannen var liten till växten och ganska korpulent. Han hade ett gråsprängt litet skägg och likadana mustascher. Håret hade däremot behållit sin ursprungliga färg, men på hans blåa ögon, som redan bleknat och förlorat sin forna skärpa, kunde man tydligt se att han redan hade passerat medelåldern.

På det hela taget var han en levnadsglad man. Han skrattade ofta och gärna, men både i skratet och i rösten låg något sorgset och svärmodigt, vilket inte riktigt passade ihop med hans yttre, och som verkade som något helt främmande för honom.

Tysken var hans raka motsats: lång och flegmatisk. Hans långa, pojaktigt gängliga gestalt passade väl ihop med hans slätrakade, nästan barnsliga ansikte och allt

detta fick honom att verka många år yngre än han i själva verket var.

Förutom dessa två funnos på den internationella flygkongressen, den första efter världskriget, en mängd andra människor. Hela världens ingenjörssnillen hade mött upp till denna kongress.

En kväll, några dagar före kongressens avslutning, träffade tysken fransmannen i byffén. Denne satt vid ett bord, med en halvtömd sodavattensflaska framför sig och en nyänd cigarr i handen och studerade ivrigt ett papper med ritningar, som låg framför honom.

Tysken kom att tänka på det föredrag fransmannen hållit samma dag. De voro nämligen båda motorkonstruktörer och hade båda meddelat kongressen de snillrika och praktiskt viktiga förbättringar de utarbetat för flygmaskinens hjärta.

Tysken ansåg fransmannens uppfinning vara mycket värdefullare än sin egen, och han fick lust att trycka yrkeskamratens

hand och uttrycka sin beundran för hans uppfinning. Men plötsligt steg en underlig, avskyvärd känsla upp inom honom. Under de långa krigsåren hade tanken vant sig vid bitterhet och hat mot fransmännen. De var som om något hade hejdat honom, då han velat gå fram till en människa av fientlig nationalitet. Men efter en kort men ytterst häftig strid med sig själv gick han fram till fransmannen. Yrkesbröderna hälsade artigt på varandra. De verkade på samma område och uppskattade till fullo varandras prestationer. Tysken talade en utmärkt franska, och kom därigenom fransmannen närmare, så att samtalet drog ut på tiden och antog en varmare och innerligare karaktär.

"Ni smickrar mig, min ärade herr kollega", sade fransmannen, "och förresten är mitt verk inte färdigt ännu. Ja — han drog djupt efter andan — sedan någon tid har jag förlorat förmågan att arbeta planmässigt."

"Har Ni överansträngt Er? frågade tysken deltagande.

De två voro de enda människorna i byffén. Det elektriska ljuset dämpades av de stora mjölkglaskuporna, och hela atmosfären uppmanade till uppmärksamhet. Efter en stunds tystnad fortsatte fransmannen:

"Under världskriget fick jag uppleva en svår olycka."

"Förlorade Ni någon av Edra närmaste?"

Fransmannens blå ögon mörknade och en djup suck steg upp ur hans bröst.

"Jag förlorade min hustru och min enda dotter", svarade han med låg röst. "Min hustru var tjugo år yngre än jag, men trots denna stora ålderskillnad levde vi mycket lyckligt tillsammans. Vår dotter var elva år gammal. Hon var ovanligt utvecklad, hade redan sina egna intressen och var glad och trevlig att prata med."

"Hur hände det då?" frågade tysken upprörd.

"Jag var ute vid fronten då", svarade fransmannen, "och var tilldelad flygvapnet. Allt hände under min frånvaro. Natten till den 15 juli 1916 visade sig en tysk flygmaskinseskader över vår stad. Alla ljus släcktes i hast, och alla försiktighetsåtgärder vidtoges. Flygarna kastade ner ett stort antal bomber, men nästan alla förfelade målet och föllö utanför staden. Endast en av dem träffade ett hus i stadens utkant. Den slog igenom taket och dödade en kvinna och en liten flicka."

Fransmannen teg ett ögonblick och petade sönder askan i askkoppen.

"Det var mitt hus, det var min fru och det var min dotter. Jag fick omedelbart händelsen per telegram. Redan nästa dag var jag där och begrov dem. Min hustru hade fått huvudskålen splittrad av en skärva, och min dotter hade totalt slitits i stycken."

"Och när hände detta?" frågade tysken hastigt.

"Natten till den 15 juli 1916. Om Ni väckte mig mitt i natten skulle jag ögonblickligen kunna säga detta datum."

"Och vad hette staden?"

Fransmannen nämnde dess namn och fortsatte:

"Jag trodde först att jag ej skulle kunna överleva förlusten, men jag misstog mig. Nu lever jag endast för mitt arbete. Men jag kan inte arbeta lika metodiskt som förr. Ibland förlorar jag herraväldet över mig själv, och då upplever jag den hemskaste stunden i mitt liv. När jag återfår arbetsförmågan är jag lycklig, så pass lycklig, som man kan vara i min belägenhet. Men jag är ledsen att jag förstört Edert goda lynne med min berättelse."

Tysken var verkligen mycket

Flämorrhoider

säker fullständig läkning utan operation med de sedan 25 år tillbaka erkända

Anusol-Goedecke

— Suppositorier —

Anusol Goedecke endast äkta i röda askar med firma Goedecke & Co., Chemische Fabrik und Export-Aktiengesellschaft, Leipzig, etikett och plombering. Varning för värdelösa efterapningar och ersättningspreparat. För Anusol-Goedecke finns det ingen ersättning.

Anusol-Goedecke upphäver snabbt de ofta svåra smärtorna och möjligheten en lätt avföring. Det desinficerar, torkar och läker de sjuka stäl-lena. Inga narkotiska beståndsdelar. Lätt att använda. Fås på alla apotek.

Vill Ni icke vara smärt?

Är Ni rädd för avmagringskurer, eller tror Ni ej på dem? Det är kanske icke så underligt, man hör ju så mycket.

Följ bruksanvisningen noggrant, så kan Ni utan någon som helst skada för Eder själv hålla Eder smärt med Facil.

De tusenden, som bevara sig smärta genom att taga en Facil-kur varje år och som ha gjort det år efter år, torde väl vara det bästa beviset på, att Facil är både oskadligt och verksamt. Facil fås på alla apotek å kr. 4:— för 100 pastiller. Bruksanvisning, normalviktstabell och uttalanden från personer, som blivit smärta genom Facil, medfölja varje glas. Betalningen kan också insändas i frimärken till Facil-Depoten, postbox 365, Stockholm 1, vilken då sänder Eder ett glas portofritt och diskret.

upprörd. Han tvekade ett par minuter. Sedan sade han beslutamt:

"Hör på, kamrat! Vi äro yrkesbröder, och även jag har under världskriget varit tilldelad flygvapnet. Många gånger har jag fått utföra bombarderingar av befästa orter och järnvägslinjer. Men en gång fick jag order att delta i en bombardering av en stad bakom krigszonen. Det var en mulen sommarnatt. Vi hade kastat ner massor av bomber, men ingen enda hade nått målet. Endast en hade slagit igenom ett hustak och dödat en kvinna och et litet barn. Jag fick veta det genom tidningarna."

"När var det?" frågade fransmannen.

"Natten till den 15 juli 1916."

"Och det var..."

"Just den stad Ni nämnde."

"Ett sådant hemskt sammanträffande", sade fransmannen, "men det var ju så många flygmaskiner, och det var ju endast en bomb, som träffade vårt hus..."

"Tyvärr finns inga tvivel", svarade tysken, "bomben var av en konstruktion, som endast fanns på min maskin. Det fick jag också reda på genom tidningarna."

Fransmannen skrynkade nervöst ihop ritningen i sin hand.

"Alltså..." sade han förvirrad.

"Är jag Er hustrus och dotters mördare?"

Milt skeno lamporna genom det matta glaset. En hopskrinklad papperslapp låg bland askhögnarna på den vita duken. I byffén funnos inga andra människor än de två försenade gästerna och den gamla vaktmästaren, som betraktade dem med otåliga blickar. Klockan slog midnatt. De båda männen reste sig efter en stunds förvirring och tryckte med en djup bugning varandras händer.

Sedan tog fransmannen fram sin hopskrinklade ritning, stoppade den i sin innerficka och begav sig skyndsamt mot utgången. Som hypnotiserad följde tysken honom med blicken, oförmögen att röra sig eller att få fram ett ord.

Upprop

till nationalinsamling för svenskättlingarna från Gammalsvenskby.

Större delen av den befolkning av ren svensk stam, som sedan gammalt bott på Dagö utanför estländska kusten, blev i slutet av 1700-talet nödsakad att lämna sina

hem och anvisad att bosätta sig i södra Ryssland. De, som överlevde lidandena under den långa vandrigen dit ner, grundade i Ukraina vid stranden av Dneprfloden ett bondesamhälle, benämnt Gammalsvenskby, som därefter alltjämt ägt bestånd. Där hava de i snart ett och ett halvt sekel levt sitt liv för sig själva, i idogt arbete försörjande sig med jordbruk. Deras antal har vuxit och uppgår nu till mera än 900. Den svenska rasen har behållits oblandad; äktenskap utanför byn hava sällan förekommit. Än mera, det svenska språket och de svenska sedvänjorna, den evangeliska trosbekännelsen och kärleken till urhemmet i Norden, allt detta hava dessa trogna svenskättlingar bevarat och vårdat under generation efter generation. Den svenska andan var den enda arvedel, som de medförde i landsflykten. Måktigare än timliga ägodelar har detta arv ägt förmåga att hålla samman den lilla folkspillran och att hålla den uppe under de mången gång svåra prövningarna.

Om ock Svenskbyborna sålunda alltjämt känt Sverige som sitt rätta fosterland, skulle de dock aldrig, enligt vad deras talesmän vittna, ifrågasatt att lämna sin gamla by, därest icke under de senaste åren förhållandena blivit dem övermåttiga. De hava älskat Gammalsvenskby, där deras fäder vila och de själva under tidigare år vunnit sin tillräckliga bärgning.

Florodol var morgon ny,
förlänar frisk och vacker hy
PARFYMERI FLORA, GÄVLE

Det var under de svåraste bekymmer, som tanken föddes hos dem att övergiva hem och egendom och vädja till gamla Sverige om en fristad.

Efter långa och besvärliga förhandlingar har i dagarna avgörande blivit träffat. Svenskbyborna hava erhållit de ryska myndigheternas tillstånd att lämna Ryssland. Från svensk sida har förklarats hinder icke möta för deras mottagande här. Med uppförande av det mesta av sina ägodelar hava de företagit den

långa färden över Svarta havet och genom Europa hit till Sverige.

Härmed äro emellertid endast de första svårigheterna övervunna. Vid Svenskbybornas ankomst till Sverige gäller det närmast att tillhandahålla dem lämplig inkvartering. Sannolikt äro många av dem i behov av någon tids vila, men snarast möjligt bör ått alla, som äro arbetsföra, skaffas samsättning inom jordbruket i avbidan på att anordningar för samtligas stadigvarande bosättning varda träffade.

Sistnämnda fråga, den viktigaste, kräver omfattande förberedelser och grundligt övervägande. Främst torde man böra inrikta sig på att bereda de nya medborgarna möjlighet att förvärva jordbruksegnahem av sådan beskaffenhet, att vart och ett kan giva försörjning åt en familj. Den starka sammanhållning, som visat sig vara ett av Svenskbybornas mest utmärkande drag, föranleder till önskan att samla egnahemmen inom ett fåtal kolonier, helst belägna i närheten av varandra.

De medel, varöver Svenskbyborna till äventyrs, själva förfoga vid sin ankomst hit, komma icke att räcka långt i förhållande till behovet. Givetvis förutsättes det, att de nya medborgarna skola, hädanefter som tillföre, genom tråget arbete själva sörja för sin utkomst, men uppenbart är å andra sidan, att detta icke varder möjligt utan att ett kraftigt hand-

Säger Eder fru: "Du är tråkig?"

Som rimligt är, händer det ju också att Eder fru har behov av att "komma ut litet" en afton, — att roa sig, — och kanske också få en liten "sväng om"! Och Ni ville kanske också så gärna; men Ni är trött — trött efter dagens arbete — riktigt slö och "tråkig" och behöver mest av allt litet mat — och så en liten vilostund — och så till kojs! Kanske skulle Ni liksom tusentals andra följa läkarnas råd och dagligen använda Miradium-salt. Det innehåller naturens eget botemedel: äkta radium i just de riktiga doser, som visat sig mest verksamma mot reumatism, ischias, gikt, blodbrist, nervlidanden, sömnlöshet, ämnesomsättningssjukdomar, maglidanden, trötthet och ålderdomssvaghet. Miradium-salt fås på apoteken å kr. 6.50 pr glas till c:a 1 månads bruk.

tag räckes dem i begynnelsen. Ansenliga belopp åtgå såväl för att täcka kostnaderna för deras hemförfärd och mottagande som ock därefter för att giva dem nödigt stöd vid bosättningen. Den väg att anskaffa sålunda erforderliga medel, som värdigast svarar mot sakens nationella innebörd, är att de beredas genom en insamling av hela det svenska folket.

I förtröstan på de svenska frändernas redobogenhet att stå dem bi, då de drivits att söka sig tillbaka till sina förfäders land, hava dessa ättlingar av den svenska stammen beslutat anträda färden till Sverige. Denna deras tillit får ej svikas. Svenska folket måste visa, att det behjärtat sina hårt prövade stamförfäders sak, och med varmt hjärta och utsträckt hand gå in för att lämna all den hjälp, som de behöva.

Undertecknade tillåta oss att till hela svenska folket rikta en vädjan om bistånd till denna nationella uppgifts lyckliga genomförande.

Insamlingen kommer att verkställas genom länskommittéer och lokala kommittéer i städer och andra kommuner.

Intill dess den lokala organisationen trätt i verksamhet, kunna bidrag sändas under adress: Gammalsvenskbykommitténs Nationalinsamling, Stockholm 1.

Stockholm i juli 1929.

Carl, Ordf. i Svenska Röda Korset. Elsa Borgquist, fru. Anna Lenah Elgström-Collijn, fru. Knut Dahlberg, f. d. Häradshövding, verkst. direktör för Svenska bankföreningen. Carl Ekman, Riksgäldsfullmäktig, led. av 2. kammaren, förutv. statsminister. Henning Elmquist, Överståthållare. H. Eneström, Kommendör, led. av Överstyrelsen för Svenska Röda Korset. Raoul Hamilton, Greve, förste vice talman i 2. kammaren. Bo Hammarskjöld, t. f. Statssekreterare. Gunnar Huss, Generaldirektör. Leon Ljunglund, Chefredaktör, ordf. i Publicistklubben, led. av 1. kammaren. G. Malm, Generaldirektör, ordf. i Gammalsvenskbykommitténs arbetsutskott. J. Nilsson, Landshövding, led. av 1. kammaren. Olof Olsson, Lantbrukare, led. av 2. kammaren. Rickard Sandler, Överdirektör, led. av 1. kammaren, förutv. statsminister. E. Stjernstedt, Major, generalsekr. i Svenska Röda Korset. Oscar von Sydow, Landshövding, förutv. statsminister. Nathan Söderblom, Ärkebiskop. Ebba Wedberg, Fröken. Ivar Vennerström, Redaktör, led. av 2. kammaren.

IDUNS KOKBOK

av Elisabeth Östman-Sundstrand

är en oundgänglig hjälp vid

syltning, konservering, svampinläggning.

I trefärgstryck rikligt illustrerad
ny upplaga.

Kr. 6:—

Requirera genast från närmaste bokhandel eller direkt från

Iduns Expedition • Stockholm •

Mot postförskott. Portofritt.

För hemmets

bestånd även vid familjefaderns eventuella bortgång erbjuder en livförsäkring full trygghet. Den bör dock tagas i ett solitt livbolag med starka fonder. Ett dylikt är

Allmänna Lif

försäkringsbolaget

Strandvägen 5 A. Stockholm.
Begär prospekt och upplysningar.

LÄMPLIGA RÄTTER FÖR ÅRSTIDEN.

Nu är en gyllene tid, då en mängd härliga grönsaker bjudas oss till billigt pris i egen täppa eller på salutorgen. Låt oss då för all del taga vara på dem och med slösande händer blanda in dem i vardagens kost. Grönsakstiden är så jämförelsevis kort för oss här i Norden, men desto mera böra vi värdesätta denna tillsats och inte glömma bort, att man bör lägga om matsedeln efter årstiderna. Förr ansåg man grönsakerna endast som en lyxtillsats betingad av fina smakämnen, som ge omväxling i kosten och en färgrikedom, som ger liv och dekor åt måltiden. Nu börja vi allt mera komma till insikt om, att de pengar vi ge ut för grönsaker verkligen ge realvärdet i form av viktiga och värdefulla näringsmedel. Upptäckten av vitaminernas värde och nyare rön angående mineralämnenas betydelse för kroppsnäringen ge grönsakerna en förr oanad vikt, när det gäller att avväga kostens rätta blandningsförhållande. Alltså lär Edra barn, att grönsakerna, vegetabilerna över huvudtaget, utgöra den viktigare delen i måltiden, och att kött och fisk utgöra birätten, så att kommande generation får in i sitt medvetande att regeln skall vara "grönsaker med kött" och ej som nu "kött med grönsaker"! Alla nutidens näringsfysiologer påpeka, hurusom denna regel bör leda till en sundare utveckling av kroppen. Husmödrarna böra känna sitt stora ansvar härutinnan, och praktisera denna regel särskilt under den tid då tillgången på grönsaker är rikligast. Nedan följer några beskrivningar på lämpliga huvudrätter i måltiderna under denna årstid.

Grönsaker med makaroner.

Små makaroner kokas mjuka i saltat vatten, få rinna av väl och blandas med litet smör, tomatpuré och riven ost. Grönsaker av olika slag t. ex. spritärter, morötter, bönor och sockerärter kokas mjuka i saltat vatten. På ett varmt serveringsfat lägger man makaroner och grönsaker i ränder och beströr det hela med finhackad persilja el. dill (eller gräslök), se bilden.

Bönpudding med skinksås (för 6 pers.).

1 lit. kokta gröna bönor, 4 ägg, 2½ msk. mjöl, 50 gr. smör, salt, vitp.

Skultuna

Vår speciella syltkittel innesluter i sig frukten av våra husmödrars erfarenheter under åratals.

Skinksås: 250 gr. rökt skinka, 4 msk. mjöl, mjölk, vitpeppar.

Äggen vispas sönder och mjölet arbetas in. Smöret smältes och blandas jämte bönorna med äggsmeten. Massan smakas av väl och lägges i väl smord och bröad form. Denna sänkes i kokande vattenbad och puddingen får koka ca: 1 tim.

Till såsen skäres skinkan i små tärningar, vilka fräses i stekpanna. Mjölet strös på, och mjölk spädes på tills såsen blir lagom tjock, den smakas av.

Puddingen stjälpes upp på varmt serveringsfat, och skinksåsen lägges omkring, se bilden.

I stället för endast bönor kan man taga kokta blandade grönsaker i en dylik pudding.

Anrättningen kan serveras med smält smör.

Grönsakspudding på annat sätt (för 6 pers.).

50 gr. smör, 3 dcl. vetemjöl, 4-4½ dcl. mjölk, 3 ägg, salt, socker, 1 lit. kokta blandade grönsaker. Smör och mjöl fräses tillsammans, mjölken spädes på, och stuvningen får koka, tills den blir tjock.

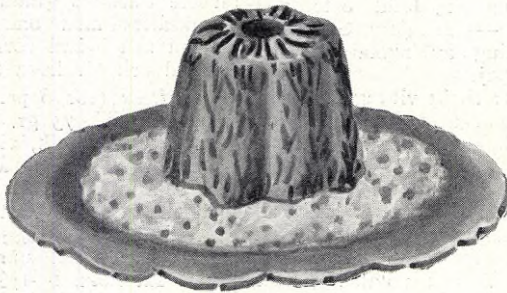
Grönsaker med makaroner.

Äggulorna arbetas in en i sänder medan smeten är varm, och när den är avsvälnd tillsätts de till skum slagna vitorna. Smeten avsmakas och lägges i en väl smord form varvvis med de kokta grönsakerna. Översta lagret bör vara puddingsmet. Formen sättes in i medelvarm ugn att gräddas. Anrättningen serveras med smält smör eller tomatås.

Spenatlåda med ris (för 6 pers.).

½ kg. spenat, 1 kkp risgryn, ½ lit. vatten, ½ lit. mjölk, 1-2 ägg, salt, vitp., 50 gr. smör.

Spenaten ansas, sköljes och får koka utan tillsats av vatten 5 min., varefter den hackas. Risgrynen kokas mjuka i vatten och mjölk till en vanligt gröt. Spenat, ägg, smör och kryddor blandas med

Grönsaker i gelé.

gröten. Massan fylls i smord form och gräddas i medelvarm ugn. Serveras med smält smör.

På samma sätt kan man tillaga andra grönsaker med ris i form t. ex. vitkål, morötter, bönor o. s. v.

Färsk ärtsoppa (för 6 pers.).

2 lit. ospitade ärter, ½ selleri, 1-2 morötter, 1½ lit. vatten, salt, 50 gr. smör, 2 msk. mjöl, ½ lit. mjölk, salt, socker, 1-2 äggulor.

Ärtskidorna sköljas väl. Ärterna spritas, och skalen sättes på tillsammans med det ansade och skurna selleriet att koka 1 timme. Spadet silas upp och tillvaratages. Moroten skrapas, sköljes och skäres i små jämna tärningar. Den påsättes jämte ärterna att koka i saltat vatten, tills de bli mjuka. Smör och mjöl fräses tillsammans, spadet av skidorna och ärterna spädes på jämte det mesta av mjölken, och soppan får koka i 10 minuter. Den smakas av väl. Ärtor och morötter hållas varma i ett durkslag, som placeras över soppkitteln. Äggulor och litet mjölk blandas i soppskålen, och den heta soppan tillslås under kraftig vispning. Sist tillsättes ärterna och morötterna.

Svampkroketter (för 6 pers.).

1½ lit. blandad god svamp, vatten, salt, 100 gr. smör, 75 gr. mjöl, 3-4 dcl. mjölk, 1 knippa hackad persilja, salt, vitp., 2 äggulor.

ÖRGRYTE KEMISKA KUNGL. HOVLEVERANTÖR GÖTEBORG UTFÖR ELEGANT KEMISK TVÄTT och FÄRGNING

Kläänningar
Dräkter
Kappor
Kostymer
Uniformer
Överrockar
Maltor
Gardiner
Draprier
Täcken
Filtar

Ombud å de flesta platser i Sverige. Gods kan även insändas direkt under adress Göteborg.

Till panering: 1 ägg, 1½ kkp fint stötta skorpor.
Till kokning: Kronolja eller annan lämplig "flottyr".

Svampen rensas, sköljes, förvälles om så behövs, och kokas ½ timme i saltat vatten. Den får här efter rinna av väl, skäres ganska smått och stekes tillsammans med persiljan i hälften av smöret. Resten av smöret fräses med mjöl, mjölken spädes på, och massan får koka till en tjock stuvning. Här inarbetas äggulorna och svampblandningen, och massan smakas av väl med salt och vitp. Den breddes ut tunt på vattensköljda fat, och när den är väl kall formas härav runda, avlånga eller toppiga kroketter, som paneras — gärna med s. k. dubbelpanering, d. v. s. de vändas först i skorpor, penslas med ägg och vändas åter i skorpor. När de torkat en stund läggas de i väl upphettad kronolja el. d. att koka, tills de få vacker brun färg.

Svampkroketterna serveras med stuvad blomkål, någon annan grönsaksstuvning eller med tomatås och ärter.

I stället för svamp i kroketterna kan kokta grönsaker användas.

Grönsaker i gelé (för 6 pers.).

1 blomkålshuvud, 1 kkp ärter, 2 kn. rädisor, 200 gr. haricotsverts, 2 morötter, 2 tomat, vatten, salt.
Gelé: 1 lit. grönsaksspad, 12 blad gelatin, 1 äggvita.

Alla grönsakerna ansas på vanligt sätt, blomkålen delas i små bitar, och morötterna skäras ut med legymmätt eller formas i vackra bitar. De kokas här efter var för sig (utom tomaterna).

Till geléet blandar man väl avsmakat grönsaksspad med i kallt vatten spolat och sönderklippt gelatin jämte en äggvita. Blandningen får under kraftig vispning ett gott uppkok, får stå en stund med lock på, och silas genom fin silduk. Det klara geléet hälls i botten av en spolat a-la-daube-form till högst 1 cm:s höjd och får stelna. Formen garneras här efter med grönsaker i vackert mönster. Litet gelé hälls på och får stelna. Grönsakerna ordnas här efter in i formen, och vartefter hälls gelé på, tills alltsammans har gått åt. Formen bör sedan stå på kallt ställe minst 4 timmar. Den stjälpes upp,

Ät mer fisk!

En billig och hälsosam fiskrätt, bekväm att taga till är

Fyrtornets Fiskbullar

Tillverkade av utsökt färsk råvara.

Utom den vanliga kvaliteten — Gul etikett — finnes alltid i lager i fiskbullar i

Champignonsås, Tomatås och Hummersås.

EKSTRÖMS

VANILIN-SOCKER

VAR SKOLA VI GÖRA VÅRA INKÖP?

En lättbesvarad fråga-läs Idun

BAGERIER:

LEKSANDBAGERIET

Nybrogatan 69.

Moster Lottas Brödbod

Birger Jarlsgatan 53

BAND, SPETSGARNITYR OCH SCARVES:

Sucksdorffs Bandhandel

Hamngatan 38.

FOTOGRAF:

SANDELS JOR

Drottningg. 27, 4 tr. hiss. Tel. N. 93 29

GARN & HANDARBETE:

Systrarna Hultgren

Birger Jarlsgatan 13, 2 tr.

MODEMAGASIN:

Firma Gerda Janson & C:o

Inneh.: Ebba Olson & Gerda Janson. Drottninggatan 45.

OPTIKER:

Clara Ekström

Jakobstorg 3

Parfumeri AROMA

Kungsgatan 13

SKODON:

JERN S

DROTTNINGGATAN 35

SMÖR, OST, ÄGG:

Ph. Engfeldts Smöraffär

Östermalmstorg 2

SNÖRMAKERI:

Mattssons

KLARABERGSGAT. 52

SPETSAR:

De Förenade Spetsfabrikernas

FÖRSÄLJNINGSLOKAL

Grevturegatan 13

Oscarshamns

Spis- och Knäckebrödsfabrik

Gustaf Nilzéns

tillverkningar av Delikatessbröd, Superior-Bröd, Knäckebröd N:o 2, Spisbröd och Kuvertbröd äro de förnämsta bröd-sorter som föras i marknaden.

Firman etablerad år 1895 och kvalitén belönade med flera guldmedaljer. Rikstelefon 69. Telegramadress Nilzén.

garneras med grönsallad och serveras med skarpsås, majonnäsås eller pepparrotsgräde. Som andra rätt kan här lämpligast serveras en tårta, grynpudding el. d.

Grönsaksgratin.

Kokta grönsaker läggas på ett gratinfat. Detta bestrykes väl med smör. Ett vackert blomkålshuvud lägges på mitten, en liten trave med bönor på två sidor samt morötter på de båda andra sidorna. Däremellan kan man lägga förvållda spenatblad samt kokta rädisor. Det hela beströs med finstötta skorpor blandade med riven ost. Överst lägges rikligt med smör i flockar. Fatet sättes in i ugnen, tills blomkålen fått ljusbrun färg och serveras genast.

På samma sätt kan de flesta grönsaker gratineras var för sig.

Om man vill servera gratinen som huvudrätt kan man dryga ut den med en krans av kokt ris, kokta makaroner eller ägggröa uppflockad omkring.

Grönsaksfat.

Små blomkålshuvud ansas och kokas samt läggas kalla i väl smord kransform. En äggstanning av 2 ägg till varje dcl. mjölk hälls på, så den nått och jämt står över och gräddas i vattenbad i ugn, tills den stannat. Puddingen stjälpes försiktigt upp på runt serveringsfat och garneras med örter i kransen och vackert utskurna morötter eller hela små refflade omkring.

Rätten kan serveras med fiskstuvning (av rester), kräftstuvning, tomatås el. d.

IDUNS KÖKSALMANACKA

(11-17 augusti).

SÖNDAG. *Frukost:* Kalvfilé med sparris; smör eller margarin, bröd, ansjovis, rädisor; kaffe eller te, vetegröd. — *Middag:* Champinjonsoppa med oststänger. Fiskfärs med kräftsås. Melon.

MÅNDAG. (Makaronidag.) *Frukost:* Sillrätt; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetegröd. — *Middag:* Gratinerad blomkål med stuvning av makaroner och svamp. Färs frukt-paj.

TISDAG. *Frukost:* Stekt vitling med stekt potatis; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetegröd. — *Middag:* Köttbullar med örter, morötter och bönor. Hallon med gräde.

ONSDAG. *Frukost:* Blomkålslåda. Kalla köttbullar; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetegröd. — *Middag:* Kokt piggar med citronsås och potatis. Strutar fyllda med vispad gräde och smultronröra.

TORSDAG. *Frukost:* Små prinskorvar med pepparrot och stuvad potatis; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetegröd. — *Middag:* Färs vitkålsoppa med kokt kallt fläk. Mandelpudding med äpplen.

FREDAG. *Frukost:* Stuvning av fisk och svamp i snäckor. Gurka au naturell; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetegröd. — *Middag:* Benig kalvstek med blandade grönsaker. Katrinplommonsufflé med gräde.

LÖRDAG. *Frukost:* Tomatomelette. Pytt i panna; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetegröd. — *Middag:* Stekt rödspotta med brynt persiljesmör, grönsallad och potatis. Kokta släparter med rört smör. Ost och kex.

Kalvfilé med sparris (för 6 pers.). 6-12 små benfria kalvbiffar, salt, vitp., 60 gr. smör.

Äggstanning med sparris: 1 knippa kokt sparris, 4 ägg, 4 dcl. gräddmjölk, salt.

Kalvskivorna bultas lätt, saltas och peppras och brynas hastigt i smör på båda sidor. De läggas i en väl smord omelettlåda eller långpanna. Till äggstanningen vispas äggen väl, gräddmjölken blandas in och kokt sparris i bitar tillsättes. Blandningen hälls över köttet och gräddas i lagom ugnsvärme. Då massan stelnat och fått färg skär man med kniv eller stort runt mått ut kotletterna och lägger upp dem på varmt serveringsfat. Köttskyn ur stekpannan slås på fatet och rätten garneras med grönsallad och persilja.

I stället för sparris kan örter, tomatel. haricotsverts användas.

Champinjonsoppa (för 6 pers.). 1 lit. champinjoner, 2 msk. smör, 2-3 msk. vetemjöl, 2 lit. buljong, 2 äggulor, 1 dcl. gräde, salt, vitp., socker.

Svampen rensas och skäres i lagom stora bitar. Den fräses här efter i smör, mjölet strös på, och buljongen tillsättes i små portioner. Efter uppkoket får soppan sakta koka under lock 15-20 min., eller tills svampen är färdig. Soppan smakas av med salt, socker och vitp. Äggulor och gräde vispas i sopp-skålen, och den kokande soppan tillsättes under fortsatt vispning.

Fiskfärs (för 6-8 pers.). 1 kg. gädda, 200 gr. smör, 4 ägg, 4 msk. mjöl, 4 dcl. gräde, salt, vitp., socker.

Fisken rensas, tages ut i filéer, och köttet skrapas väl från skinn och ben. Kottet drives 4 ggr genom köttkvarn. Massan väges, och man väger upp smör till en tredjedel av vikten. Smöret fördelas i små flockar och males tillsammans med fiskköttet, som första gången matas in varannan gång, två gånger genom köttkvarnen. Massan ställes här efter ut att kallna och vila under 1-1½ tim. Äggen arbetas sedan in ett i sänder, och samtidigt med det första ägget tillsättes mjölet. Färsen arbetas hela tiden grundligt, och under fortsatt arbete tillsättes grädden matskedsvis. Färsen smaksättes med omsorg och lägges i väl smord och bröad form. Denna ställes i vattenbad och får koka 1-1½ tim.

Kräftsås (för 6 pers.). 6-10 kräftor, vatten, salt, dill, 75 gr. smör, 2 msk. vetemjöl, 1 dcl. gräde, salt, vitp., socker.

Kräftorna kokas på vanligt sätt, få kallna och rensas. Allt kräftköttet tillvaratages noga, och skalen stötas fint tillsammans med smöret. Skalmassan lägges i en kastrull, vatten hälls på, så det står väl över, och alltsammans får koka 1-1½ timme, varefter spadet silas upp och får kallna. Fettet skummas nu noga av och fräses tillsammans med mjöl. Spadet spädes på litet i sänder jämte grädden och såsen får koka 10 min. Den smaksättes väl, och omedelbart före serveringen tillsättes kräftköttet. Om man så vill, kan färgen förbättras genom tillsats av någon droppe karmin.

Sillrätt (för 6 pers.). 2 salta sillar, ½ lit. kokt färsk potatis, 2 dcl. tjock söt eller sur gräde, socker, kryddpeppar, 1 msk. riven pepparrot el. gräslök.

Beredning: Sillarna som bör vara stora och feta rensas och befrias väl från skinn och ben. De vattenläggas ½ dygn samt torkas väl. Därefter läggas de på ett fat, den skivade potatisen lägges över och därpå strös kryddorna. Grädden slås till hårt skum och bredes över potatisen strax innan anrättningen serveras. Den smaksättes med pepparrot

Välkommen nyhet för Husmödrarna!

KARSTENS SKORPOR

även i 50-öres

förpackning försäljes i c:a 300 livsmedelsaffärer i Stockholm med förstäder samt hos

A/B WESTERDAHL & KARSTEN
Kungl. Hovleverantör.

KVALITET - VALUTA

Närings i en eller annan form är nödvändigt för allt organiskt liv. Edra krukväxter behöva
Nutrigén-Hesselbyblandningen,
ett av fackmän utexperimenterat närsalt.
Finnes i alla frö-, färg- o. kemikalieaffärer.

Hovmanicuristen JEANNE BOMANS

myrrhatinktur, crèmer och puder tillfredsställa de högsta anspråk.
Anv. av H. K. H. Prinsessan Ingeborg.

Gör ett försök med Småryds Fruktättika

Yppersta mat-, bords- och konserveringsättika.
Rekommenderas av läkare.

Är trots all konkurrens

främst bland putsmedel för koppar o. mäs-sing.

HUSMODERNS Tvättinrättning
Shélegatan 13, Sthlm
Tel.: Kungsh. 9499.
Specialité:
Tvätt, torkning och mangling.

sallad
är hälsosam och blir synnerligen delikat vid tillredning
med
REYMERSHOLMS KRON OLJA

STADSHUSMODELLEN
Elegant nyhet.
Finnes i de flesta
GULDMESSAFFÄRER

Doktor A. Kjellbergs Institut

(Innehavare Doktor Sven Backman.)
Kurs i fysikalisk behandling: Massage, sjukgymnastik, ljus-, elektrisk- och värmebehandling.
Holländaregatan 3, Stockholm.
Begär prospekt. Tel. Norr 667.

I sjukgymnastik

massage och övriga fysikaliska behandlingsmetoder börjar ny kurs 20 september. Grundlig och billig utbildning. Låga levnadsomkostn. Anm. snarast erforderligt, enär pågående kurs var övertäcknad. Begär prospekt!
MALMÖ-ZANDER-INSTITUTET.

Göteborgs Gymnastiska Institut

längsta och fullständigaste specialkurs i

Massage och Sjukgymnastik samt övriga fysikaliska behandlingsmetoder.

Nästa kurs börjar den 10 sept. Försäkra Eder i god tid om plats vid kursen. Begär prospekt.

Kurs i massage, sjukgymnastik

och fysikaliska behandlingsmetoder

Uppsvenska Gymnastiska Institutet
Scheeleg. 2, Stockholm. Kh. 79 89
Prospekt på begäran.

Skara förberedande kurs

för inträdesökande till folkskoleseminarier börjar höstterminen den 17 sept.

Elisabeth Rydell. Emma Wahlquist.

Tandteknikerkurs

Fullst. utbildn. i guld- o. kautschukarb. Svar till "Tandteknikerkurs", Tidningskontoret, Karlavägen, 40 Sthlm.

Garratts Hall Banstead

in Surrey, England.
A first class finishing School for girls of position. Beautiful grounds. Riding, Art, Music. Address to the Principal.

LEDIGA PLATSER

Privatlärarinneförbundet

Exp. 10—12 f. m. Baldersgat. 10 c. N. 119 84. — Pr. lekt. Guvernanter, skickl. och komp. Barnvakter pålitl.

10 elever

erhöll omedelbart anställning efter kursens slut. 20 sept. börjar ny förmanlig kurs. Begär prospekt!
MALMÖ ZANDERINSTITUT.

Ombud

antages för försäljning till privatpersoner av låtsäld konsumtionsartikel. Svar under adress "Rex", Stora Postkontoret, Göteborg, Poste restante.

PLATS SÖKANDE

19-årig bildad flicka söker plats (1 okt.) i fint hem att gå frun tillh., gärna där barn finnes. Är kunnig i enkl. sömn. o. handarb. samt mkt. intress. av alla i ett hem förekomgöromål. Någon lön önskas. Sv. emots. till "Eva", Iduns exp. f. v. b.

el. gräslök. Ju kallare anrättningen serveras ju läckrare är den.

Färsk frukt-paj (för 6 pers.). 1 kkp okokta rabarberbitar, 1½ kkp socker, 1 kkp jordgubbar el. hallon, 1 kkp blåbär.

Mördeg: 100 gr. smör el. margarin, 50 gr. socker, 150 gr. mjöl, ½ ägg.

Till pensling: ½ ägg.

Beredning: I en pajform läggas varvvis bär och socker (pajen kan även lagas av endast en sorts bär). Till mördegen blandas alla ingredienserna. Degen plattas ut, siras ut med en baksporre samt lägges som lock över bären och penslas med det uppvispade ägget. Pajen gräddas i medelvarm ugn och serveras, då den något avsvulnat med gräddel. vaniljsås.

Mandelpudding med äpplen (för 6 pers.). 2 dcl. tjock gräddel, 4 ägg, 150 gr. flors. socker, 100 gr. sötmandel, 10 bittermandlar, 1 dcl. fint st. skorpor, 2 msk. smält smör.

Äggen vispas med sockret till skum, då tillsättes den malda och fint stötta mandeln, skorpmjölet, det röda smöret och sist den till skum slagna grädden. Massan slås i smörad och brödbeströdd form och gräddas i medelvarm ugn. Serveras med kokta äpplen.

LÄSARINNORNAS SPALT

FRÅGOR.

Är möjligen någon av Iduns läsare ägare till en ur handeln utgången läkarbok av den tyske naturläkaren Louis Kuhne? Skulle i så fall gärna vilja köpa den. "Naturvän".

Kära Iduns läsarinna, giv mig ett råd. Jag får i år inte semester förrän i sept. 1/9—21/9, men nu är det så att jag ej vet vart jag skall resa. Jag är hela året mycket ensam. Därför vill man gärna ha sin semester lyckad. En vinter hade jag tjänstledighet, reste efter ammons och kom till ett pensionat, där mat, rum, allt var mycket dåligt men priserna höga. Resa bort och ha det sämre än hemma är ingen idé. Jag vill gärna komma ut till glada snälla människor, med ett ord, förena nytta i nöje. Vill gärna samtidigt sköta om mig med salta varma stärkande bad. Är det för sent resa till en badort? Har någon av Iduns läsarinna legat i Marstrand eller Falsterbo i sept.? "Skånska."

Andras tid.

"Tid är pengar", säger engelsmannen och säkert framför allt amerikanaren, men här hemma tillämpa vi ej denna nyttiga lärdom eller ens tänka på många gånger hur dyrbar tiden är.

Detta gäller i hemmet och utom hemmet och framför allt där vi ha vårt arbete förlagt.

I hemmet, där den strängt arbetande husmodern har hand om allt själv, där kan varje minut vara uträknad för att arbetet skall medhinnas och allt vara färdigt på bestämd tid. Om hon då blir störd genom besök av någon, som ej har så mycket att göra och som därför ej kan förstå betydelsen av, att tiden går,

den tid som i detalj är uträknad för att arbetet skall medhinnas, så blir för henne detta besök en verklig plåga. Hon kan kanske ej visa, vad hon känner utan måste försöka se intresserad ut av vad som sägs, vilket i de flesta fall blott är det vanliga "on dit", som sysslolöst folk har tid med, men som i regeln ej intresserar den mycket upptagne.

Därför är det nog lyckligt, om vi lite mer ta hänsyn till och tänka efter, om vi kanske komma olägligt till våra vänner, om vi hindra dem och förstöra en dyrbar tid.

I allmänhet är ju svårt att tydligt visa en besökande, att han stör, men detta vore bättre än att låta honom eller henne tro, att besöket är välkommet, medan vi i själva verket äro benägna önska dem långt långt utanför våra dörrar.

Bäst vore, om vi här som i utlandet kunde ha en viss dag för mottagning av besök, då vi säkert vore hemma och hade ordnat det så, att denna tid var avsedd just för detta. En artig intresserad värdinna tog då emot på denna bestämda tid i stället för denna ointresserade, som blott satt och tänkte på allt hon försummade genom att sitta där.

Andras tid blir ock kringskuren, då man ej vid ett arbetes utförande tar vara på tiden, utan kanske pratar bort en stor del av den tid på vilken arbetet skulle utföras eller tar det så bekvämt, att ej det åsyftade kan medhinnas.

Att ej passa tider är ock att stjäla tid. Hur mycket kan ej medhinnas på den tid, man onödigt går och väntar på någon, som skulle infinna sig till ett överenskommet arbete i någon form!

Eller om man kommit överens om en bestämd tid för ett möte och man får vänta kanske en kvart eller mera, innan vederbörande behagar infinna sig. Denna försening kan många gånger ha ödesdigra och oreparabla konsekvenser.

Därför är nog ett inpräntande av, att andras tid bör respekteras och tas hänsyn till, högst nödvändigt och av stor betydelse, sett både från trevnadens som ekonomiens synpunkter.

Marthe.

BREVLÅDA

RED: S BREVLÅDA.

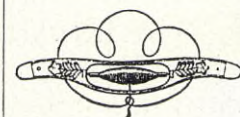
Mångårig prenumerant torde uppgiva namn och adress till Idun för frågans besvarande.

Jeanne i Skåne, som skickat in fråga till arkitekt Rasch, torde uppge namn och adress till Red.

femina.

Kurser på 3 månader, 6 och 4 veckor i klädsöm, linnesöm, barnkläder och montering samt 8 mdn. kurs i yrkesmässig sömnad med avgångsbetyg.

Höstterminen börjar 2 sept. Prospekt på begäran.
Engelbrektsgratan 5, Stockholm. Tel. 20 12, Norr 20 66.

Johanna Brunssons Vävskola

Grundad 1873.

Utbildar Vävlarinnor och Yrkesutövare och håller kurser i Hemvävning. Höstterminen börjar 2 sept. — Stockholm, Kungsg. 70, 2 tr. hörn. av Vasagatan. Tel. Norr 437, privat 133 63. — Prospekt. — ALMA JACOBSON.

Forsmöllans Flickpension,

per KLIPPAN,

börjar till hösten sitt 22:a läsår. 15 elever. Skolkök. Musikundervisning. Referenser och prospekt på begäran.
MIRIAM och ELISABETH MALMSTRÖM.

Bergsbrunnaskolans Husmoderskurs

för bild. unga flickor börjar ånyo d. 4 sept. Grundlig undervisning i matlagning, bakning, konservering, sömnad och vävning m. m. Skolan förmedlar goda platser och hemarbete efter genomgången kurs. Prospekt och referenser på begäran.
Postadr.: Bergsbrunna. Riks n:r 10.

Helpension för flickor, Herrsättra skola

Carlberga, Södertälje

mottager elever på flickskolans alla stadier. Normalskolekompetens. Moderna metoder och individuell undervisning. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte. Hemlik atmosfär. Stärkande friluftsliv. Nybyggnad med bl. a. tidsenlig gymnastiksal, slöjd- och sjukrum under uppförande. Närmare genom ANNA SUNDIN, Förestånd.

Gymnasialkursen

för läroverks- och flickskoleelever lämnar på ett år en gedigen och praktisk handels- och språkutbildning. Ämnen: Bokföring, svensk, tysk och engelsk handelskorresp., svensk och engelsk stenografi, maskinskrivning, handelsräkning, handelslära m. m. Platsförmedling. Begär prosp. och årsredogörelse. Nya kurser börja 23 aug. FILIP HOLMQUISTS HANDELSINSTITUT Göteborg. — Statsunderstött och under statsinspektion.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs

GRUNDAD ÅR 1902.

Kursen börjar tisdagen den 3 sept. kl. 12 midd. Prospekt och närmare upplysningar på begäran Klarabergsg. 42, Sthlm.
Tel. 20 35. ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND. Norr 93 02.

Strengnäs Husmodersskola.

Ny kurs för bild. flickor fr. 1 sept.—15 dec. Undervisning i finare o. enkl. matlagning, bakning, konservering, födoämneslära, linne- o. klädsöm, m. m. Gott hem. Modern villa m. ljusa, trevliga elevrum och arbetslokaler. Prospekt, ref. mot porto gen. Fru M. BRAUNE, Strengnäs. Tel. 898.

Upsala Läns Hemslöjdsförenings Kvinnl. Slöjdskola,

UPSALA.

Yrkeskurs i vävning och kurser i hemvävning börja 15 sept. Frielevplatser. — Begär prospekt.

Teleborgs Helpension för Flickor

å Teleborgs Slott invid Växjö. Undervisning enl. flickskolans kurser t. o. m. 8:de klassen. Särskild kurs i språk, konst- och litteraturhist., musik, hushåll och sömnad. Alla ämnen valfria. Individuell undervisning. Infödda språklär., konservatorieutbildad musiklär., exam. skolkökslär. Pensionsavgift 2,000 kr. pr läsår. Höstterminen börjar den 30 aug. Prospekt på begäran.
Elsa Kjellander-El Kirsh, Teleborg, Växjö. Rt. 199.

Hammenhög's Lanthushållsskola

Vinterkursen börjar 1 nov. och pågår till omkr. 28 april 1930. Undervisning i alla i ett hem förekommande arbeten såsom matlagning, bakning, slakt, konservering samt sömnad och vävning, såväl enklare som konstvävning. Statsunderstödd 15—30 kr. pr månad för mindre bemedlade och obemedlade. Prospekt från föreståndarinnan, adr. Hammenhög.

MAZETTI'S ÖGON-CACAO

delikat — kraftig — hälsosam

Högsta näringsvärde! Lämnar ingen bottensats!

Denna cacao är genom sin absoluta renhet, överlägsna styrka och delikata smak ett hälsosamt och kraftigt näringsmedel.

Åtgår endast för cirka 2 öre till en kopp.

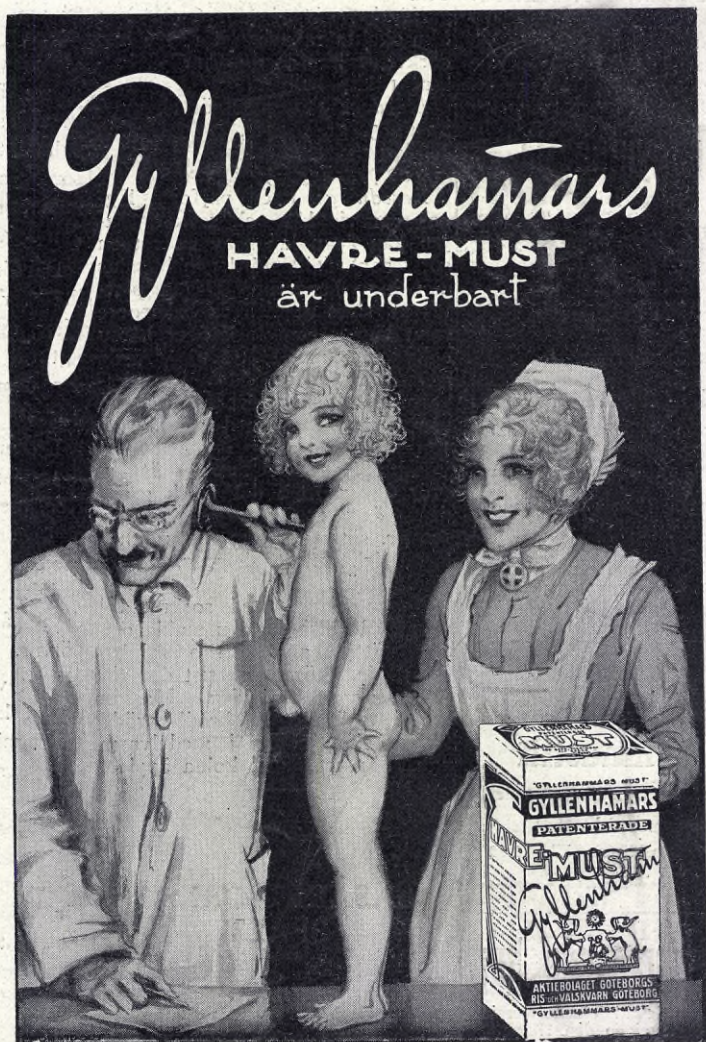
Vår billigare

kvalitet

MAZETTI'S KUNGS-CACAO

garanteras också ren och oförfalskad.

Obs.! Våra ännu billigare kvaliteter, paketerade och i lös vikt.

Så här se de ut

de nya

"SOLO"-kaminerna

nr 258 och 259.

Vill Ni ha en bra kamin i vinter? — Köp en "SOLO"! Den är en god och billig värmekälla och ger Eder den sköna värmen för minsta möjliga kostnad. Dessutom är den nätt och prydlig och går lika bra att ha fristående som framför en kakelugn.

Vintern står för dörren, och det är tid på, att Ni hos Eder järnhandlare inköper en "SOLO" från

NORRAHAMMARS BRUK, NORRAHAMMAR.

Behagligare handduk

att torka sig med än en hel-
linnehandduk från Holma gives
icke. Den är mjuk och porös
på samma gång som den håller
glans, utseende och luddfrihet
på ett förträffligt sätt. Välj
därför

HOLMA
hellinnehanddukar.

*Holma fabri-
kat säljes hos
alla välförse-
da vävnads-
och manufak-
turaffärer.*

